Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной майн 21-нээ гарана | № 75 (16298) | 1983 оной мартын 31, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ, ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

СОВЕТ ХҮНҮҮДЭЙ ҺУУДАЛ БАЙДАЛЫЕ ХЭЛБЭРИШЭГҮЙГӨӨР УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР ПАРТИИН XXVI СЪЕЗДЫН, КПСС-эй ЦК-гай МАЙН БА НОЯБРИИН (1982 ОН) ПЛЕНУМҮҮДЭЙ ТАБИҺАН ЗОРИЛГОНУУДТАЙ ЗОХИЛДУУЛАН, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ «ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ, ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ» ТОГТООЛ БАТАЛАН АБАБА

лэмжэ хангалгын дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэдэй хүдэлдэг предприятинуудые олошоруулха хэмжээнүүдые абахыень:

түс районой газар дайда дээрэ байрладаг ажаһуудалай хангалгын предприятинуудай үйлэдэг бүхы түхэлэй захилнуудые хүдөө нютагта байдаг комплексно түшаан абалгын пунктнуудта, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангуудта абадаг болохыень, ажаһуудалай машинанууд болон приборнуудые заһабаридаг, бусад хэдэн хүдэлмэри бэелүүлдэг, мүн телефоной аппаратуудые тодхон табидаг радиомеханик болон слесаринин хүдэлмэринин газарые түгэс түхеэрхыень;

ажалшадта эгээл таарамжатай зохид байхынь түлөө ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэриин гуримые нарижуулан һайжаруулхыень союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ, арадай депутадуудай хизаарай ба областной Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ дурадхагдаба.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын материально - техническэ баазые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тогтоолоор тодорхойлогдобо. Нимэ зорилгоор 1984—1985 онуудта зохихо хэмжээнэй гүрэнэй капитальна һомоолгонуудые хэдэхээр хараалагдана.

Үйлэдбэрние барюха, үргэдхэхэ, һэльбэн шэнэлхэ ба шэнэ техникээр зэбсэглүүлхэ хангаха талаар СССР-эй Госбанкын, СССР-эй Стройбанкын үрһалаамжа хүргэлхэ талаар ажаһуудалай хангалгын предприятинуудта, эмхинүүдтэ олгогдобо.

Союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Советүүд, арадай депутадуудай хизаарай болон областной Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, СССР-эй Барилгын министерствэнүүд ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын барилгануудые хэхэ, ашаглалгада оруулха талаар даабаринуудые хэлсэнгүйгөөр дүүргэхые хангаха, хүсэхөө бэелүүлхэ ёһотой.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын гол зүйлнүүдээр тусхай шэглэлтэй үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдые байгуулха талаар, мүн республикануудай, хизаарнуудай ба областьнуудай түбүүдтэ, томо ехэ хото городуудта — үйлэдбэриин эдэ нэгэдэлнүүдэй түгэс оньһожоруулагдаһан гол предприятинуудые, харин бусад городуудта, районой түбүүдтэ филиалнууд гү, али цехүүдые бариха талаар хүдэлмэрөө шангадхаха шухала гэжэ тогтоол дотор анхарал хандуулагдана.

Хүдэлжэ байдаг предприятинуудые мүнөө үеын эрилтэнүүдэй үндэһөөр шэнэдхэн хубилгахыень, ороной элдэб сагай уларилтай нютагуудта тааруулжа, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай шэнэ жэшээтэ һайн проектнүүдые, мүн хүн зоной һуудал байдал хангалгын албанай предприятинуудай проектнүүдые зохёолгын нормативуудые табихыень СССР-эй Госстройн дэргэдэхи Гражданска барилгын ба архитектурын талаар гүрэнэй комитедтэ даалгагдаба. Хүдөө нютагуудай захирагдахай районнуудые түсэблэлгын проектнүүдые, һуурин тосхонуудые түсэблэлгын ба барилгын проектнүүдые дахин хараха ушадаа, тэндэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудые барихаар хараалха.

Союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүд, СССР-эй зохихо министерствэнүүд ба албан зургаанууд өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр хэдэлэгдэжэ байдаг предприятинуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшангууд, бусад объектнүүдые барилгада, санаторинуудта, пансионадуудта, амаралтын байшангуудта түшаан абалгын комплексно пунктнуудые байгуулхын тула гэр байра хубаарилгада хабаадалсаха ёһотой. 1985 ондо эдэ предприятинууд болон эмхинүүдэй олохон хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай эрилтэ хангалгын тула промышленна предприятинуудта, барилганууд дээрэ хүн зоной һуудал байдал хангалгын албанууд үргэдхэгдэхэ. Томо үйлэдбэринүүдтэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комплексно түшаан абалгын пунктнуудые 1983—1985 онуудта түгэсхэхөөр хараалагданхай.

Һалбари дотор эрдэм, техникын хүгжэлтэ дабшалтые хурдадхаха талаар шэглүүлэгдэһэн бүхы хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хараалагданхай. Хүшэр хүндэ хүдэлмэрине оньһожоруулхада, ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай шэнэ техникэ түгэс нэбтэрүүлхэ, предприятинуудые ба хүдэлмэриин бүтээсые хангаха ёһотой.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын гол зүйлнүүдээр тусхай шэглэлтэй үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдые байгуулха талаар ... ёһотой.

хүдэлмэринүүдые эхиһээнь эсэс хүрэтэр хэдэг технологическа операцинуудые дүүргэхэ шадалтай машинануудай системэ байгуулха шухала гэжэ министерствэнүүд болон албан зургаанууд тоолохо зэргэтэй гээд онсолон тэмдэглэгдэбэ.

Союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүд ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг эрдэм-шэнжэлгын ба проектно-конструкторска организацинуудые һайнаар хүтэлбэрилхэ, мүн хэдэг хүдэлмэринүүдэйнь тематикын гол шухала байһанайнь, научна ба технико-экономическа хэм хэмжээнэйнь түлөө, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай түрүү шэнжэтэй проектнүүдые ухаалан зохёохо түшаа үгтэһэн түсэбүүд болон даабаринуудые дүүргэхын түлөө, шэб шэнэ технологическа онол арганүүдые байгуулхын ба үргэн ехээр нэбтэрүүлхын түлөө тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ ёһотой гэжэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ дурадхагдаба.

РСФСР-эй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг министерствын ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалаг эрдэм-шэнжэлэлгын технохимическэ институдые түс министерствын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Түбэй эрдэм-шэнжэлэлгын институт болгон хубилгаха шухала гэжэ мэдэрэгдээ. Энэ һалбариин техническэ ба социально-экономическа шухалын шухала асуудалнуудые эрдэм ухаанай ёһоор шэнжэлэн шиидхэхэ гол үүргэ түс институдта даалгаха, тэрэшэлэн союзна республикануудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг министерствэнүүдэй эрдэм-шэнжэлэлгын, конструкторска ба технологическа организацинуудые методологическа талаарнь хүтэлбэрилхэ үүргэ тэрээндэ даалгаха.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудые материально-техническэ талаарнь хангалгые нарижуулан һайжаруулха, мүн һайжаруулха хэмжээнүүд энэ тогтоол дотор тодорхойлогдонхой. Энэ зорилгоор:

хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудта зорюулжа, материально-техническэ нөөсэ хэрэгсэлнүүд болон автотранспортые шухала хэрэгтэй хэмжээн соонь союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ, тэрэшэлэн өөһэдынь мэдэлдэ байһан ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудтай СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта таһалжа үгэхэ ябадал хараалхыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Госснабта, СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствэдэ, мүн баланс болон тогтоогдоһон номенклатурын ёһоор продукци хубаарилгын түсэбүүдые зохёон табидаг СССР-эй бусад министерствэнүүд ба албан зургаануудта даалгаха;

тогтоогдомол нормативуудай ба баталагдаһан договорнуудай ёһоор ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалаг предприятинуудые запасной частьнуудаар хангаха, тэрэшэлэн шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр, юрэнхы хэрэглэмжын хиналтын-хэмжэлгын приборнуудаар, диагностикын хэрэгсэлнүүдээр, мүн тиихэдэ радиотелевизионно аппаратурые, ажаһуудалай машинанууд болон приборнуудые заһабаридаг инструментнүүдээр, тэрэ тоодо хүн зоной гэртэнь хүдэлмэринүүдые дүүргэхын тулада хэрэгтэй болодог инструментнүүдээр хангахыень радиотелевизионно аппаратура, ажаһуудалай машинанууд болон приборнуудые бүтээдэг министерствэнүүдтэ даалгаха.

1984 — 1985 онуудта радиотелевизионно аппаратура, ажаһуудалай машинанууд болон приборнуудые заһабаридаг предприятинуудта, мүн удаан саг соо хэрэглэгдэдэг хэрэгсэлнүүдые хүн зондо саг зуураар барюулдаг предприятинуудта зорюулжа, бага ашаанай автобильнууд ба коляскатай мотоциклнуудые таһалжа үгэхэ түшаа союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даабаринууд баталагданхай.

Хүн зоной мүнгэ зөөриин ашаар гэр байрануудые заһабарилха талаар хүргэгдэдэг туһаламжые үргэдхэхэ. Мүн эрхэтэдэй захилаар кооперативна гэрнүүдтэхи квартиранууды түбхинүүлхэ ба һайжаруулан гоёохо талаар хэгдэдэг хүдэлмэридэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудые бүри үргэнөөр хабаадуулха хэмжээнүүдые абахыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгагдаба.

Хүн зоной мүнгэ зөөриин ашаар гэр байрануудые заһабарилха хүдэлмэринүүдые хэхын тулада шухала болоһон ушарта ой модоной, барилгын ба бусад материалнуудай дэлгүүрһээ гадуурхи фондын зарим хубиие ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудта дамжуулан үгэхэ эрхэ союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ, арадай депутадуудай хизаарай ба областной Советүүдэй гүйсэдкомуудта олгогдобо.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албаниие һайн мэргэжэлтэй хүнүүдээр бүри дүүрэнээр хангаха, түс һалбариин техническэ мэргэжэлэй болон бусад хэдэ хэдэн һургуулинуудай һуралсалай-материальна эд хэрэгсэлыень үргэдхэхэ ба бэхижүүлхэ, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, хоёрдохи мэргэжэлдэ тэдэниие һургаха, хэрэглэмжэ хангалгын шэнэ түхэл янзануудые нэбтэрүүлгын материальна урмашалые шангадхаха түшаа хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Ажаһуудалай хэрэглэмжын албанда хүдэлхынь тула олон тоото комсомолшууд болон залуушуудые ниитын уряалай гуримаар эльгээхэ тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гай гаргаһан уусхэл һайшаагдаа.

Ажаһуудалай албанай предприятинууд болон организацинуудта дүүрэн бэшэ хүдэлмэриин үдэртэйгөөр хүдэлдэг байхаар пенсионернүүдые, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые, студентнэрые үргэнөөр хабаадуулха, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалаг хүдэлмэрилэгшэдэй гэр байрын эрхэ байдал һайжаруулха, һургуулида ороодүй үхибүүдэй хүмүүжэлдэг эмхи зургаануудаар тэдэниие хангаха, пионернүүдэй лагерьнуудые олошоруулха, энэ һалбариин ажалшадай элүүржүүлгын хэмжээ ябуулгануудые, мүн амаралтые эмхидхэхэ түшаа хэмжээ абахыень союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ, арадай депутадуудай хизаарай ба областной Советүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхагдаба.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ ба һайжаруулха түшаа ябуулагдадаг эмхидхэлэй хүдэлмэриие шангадхаха, эдэ асуудалнуудые шиидхэхын түлөө совет ба ажахын органуудай, предприятинуудай, организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, тиихэдээ ажалшадай ажаһуудалайнь эрилтэ бүрин дүүрэнээр хангаха гэһэн хэмжээ ябуулгануудые тэдэнэй хэлсээнгүйгөөр дүүргэхэ ябадал түйлаха гэжэ союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, горкомууд ба райкомуудта даалгагдаба. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгые һайнаар хүтэлбэрилхэ, гүрэнэй түсэбүүд болон социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдые элсүүлхэдэнь тэдэндэ туһаламжа хүргэхэ, албанайнгаа уялгануудые дүүргэхын түлөө үндэр харюусалгатай байхаар, ажал хүдэлмэриин дутагдалнуудта эбсэшэгүй байхаар, ажалай болон гүрэнэй журамые тон нарин нягтаар сахидаг байхаар, социалис зөөридэ гамтайгаар хандадаг байхаар, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын гурим хэлбэришэгүйгөөр дүүргэдэг байхаар ажаһуудалай албанай хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ.

Түбэй ба республиканска газетэнүүд ба журналнуудай редакцинууд, телевидени ба радиодамжуулгын талаар СССР-эй гүрэнэй комитет ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэридэ бүри гүнзэгыгөөр анхарха, тэдэнэй ажал ябуулгые бүри шадамар һайнаар харуулха, түрүү коллективүүд болон эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй дүй дүршэлые эдэбхитэйгээр тайлбарилан дэлгэрүүлхэ, ажаһуудалай албанай хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлэйнь ниитын нэрэ хүндые али болохоор үргэн дээшэлүүлхэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудай дүүргэлтые хангаха, ажалшадай захилнуудые дүүргэлгын шанар ба тэдэниие һайнаар хангадаг болохо түшаа партийна, совет, ажахын, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ажал ябуулгые бүрин дүүрэнээр харуулха ёһотой.

* * *

Партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд, ажаһуудалай албанай бүхы хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ ба һайжаруулха даабаринуудые хэлсээнгүйгөөр дүүргэхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха, совет арадай һуудал байдалые улам саашадань һайжаруулха түшаа КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн ба ноябриин (1982 оной) Пленумүүдэй хараалһан хэмжээнүүдые бэелүүлхэдээ шэнэ амжалтануудые түйлаха байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

БУРЯАДАЙ АССР-60

БҮГЭДЫН ХҮСӨӨР БЭЕЛҮҮЛЭГДЭХЭ

Манай «Мир» колхозой 2-дохи отделениин Хара-Үбэсэнэй һү һаалиин фермын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ муу бэшээр ажаллажа гараа юм. 1982 оной туршада Ажалай Алдар Солын хоёрдохи шатын орденто, олон удаа республикын чемпион байһан Марта Данзановна Гармаева үнеэн бүриһөө 3700 килограмм һү һаажа, олон тугал абажа, район соогоо түрүүлээ бэлэй. Тэрэ энэшье жэлдэ ажалдаа үндэр дүн түйлажа ябаһаар.

Үнгэрһэн һарын дүнгөөр түрүү малшан ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. Марта Данзановна ганса өөрынгөө ажал хараад ябадаг бэшэ, коллективэйнгээ түлөө хододоо һаналаа т а б и ж а ябадаг. Илангаяа залуу һаалишадта зүбшэл заабари үгэдэг, шадаха зэргээрээ туһалдаг юм.

Энэ фермэдэнь улаан булан түхеэрэгдэнхэй. Энээниие партгрупорг Фёдор Дымбрылович Гармаев хүтэлбэрилдэг. Эдэ үдэрнүүдтэ фермын коллектив түрэл республикынгаа алдарта ойе ажалай амжалтаар угтахын түлөө үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байна. Илангаяа үйлэдбэрилһэн продукцинингаа шанарыень һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Эндэ һаалишан бүхэн ажалай, гүрэнэй, технологическа, гүйсэдхэлгын журамуудые наринаар сахижа, урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатай бэелүүлжэ байна. Энэл даа, гол нөөсэнүүднай. Эдэ бүгэдын ашаар манай коллектив СССР-эй Эдеэ хоолой программые бодото дээрэнь дүүргэлсэхын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулалсана.

Г. БУНЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Зэдын район.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод энэ жэлдэ хонидоо һайн харууһалһанай ашаар, тул олоор абаад түлжүүлжэ байна. Түс ажахын хоёрдохи отделенидэ эхэ хонидой гурбан отара тоологдодог. Эндэ бүхыдөө 1423 түрэхэ эхэ хонид бии юм. Дарда-Хүлэй отарые даагша олон жэлдэ хониной ажалда хүдэлжэ ябаһан Валентина Дабаевагай даадаг бригада 530 эхэ хониноо 400 гаран хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Мүн, эндэ байдаг хоёрдохи отарын хонишон нүхэр Митрищев 512 эхэ хониноо 370 хурьга абаад, һайнаар харууһална. Ахалагша хонишон Сергей Данилов хурьга абалгаар мүн лэ амжалтатай.

Колхозой һү һаалиин фермэ энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо һү ехээр һааһан б а й н а. Һүүлэй мэдээгэр нэгэдэхи һүнэй комплексынхид 63, түгал, хоёрдохи фермынхид 87 түл абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Эндэ тугалшад партиин гэшүүд нүхэд Аюшеева, Пунцокова гэгшэд абаһан түлөө һайнаар харууһална.

Түс ажахын хабарай тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэреэ түгэс дүүргэбэ. Бүхы байһан машина, техникээ заһабарилжа, түсхай талмайда табяа. Ерэхэ жэлэй ургасын һуури табихын тула 320 гектарта шииг нойто тогтоогоо, 500 мянган кубометр тошо халяагаа, 127 тонно наг шэбхэ гаргаа.

Р. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

Загарайн район.

ЕХЭ ҺҮНЭЙ ТҮЛӨӨ

Һү үйлэдбэрилжэ гүрэндэ худалдалгаар Бэшүүрэй районой һү һаалиин фермэнүүдэй февраль һарын дүнгүүд согсологдобо. КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Президиумэй бюро «Еланский» колхозой һү һаалиин коллективэй хүндэлэлдэ районой ажалай алдар солын түгые үргэхэ гэһэн тогтоол абаа.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарһан энэ колхозой һаалишад үнгэрэгшэ һарын туршада һү үйлэдбэрилхэ даабаряа 131 процент, эндэ худалдаха даабаряа ... процент дүүргэжэ, а... эрхим амжалта түйлаа...

Нёдондо үнеэн бүхэнһөө 2619 килограмм һү һааһан Георгий Сергеевич Шкуратов социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, гурба мянгатанай зэргэдэ орохын тула шармайн оролдоно. Байгша оной хоёр һарын туршала үнеэн бүхэнһөө 536 килограмм һү һаажа шадаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ хараагаар сасуулжа үзэхэдэ, колхоз дотор үнеэн бүхэнһөө 52 килограммаар ехэ һүн абтаһан байна.

В. БОРИСОВ.

Людмила Георгиевна Попова Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ хори гаран жэлдэ хүдэлнэ. Тэрэ 4-дэхи разрядай слесарь, 4-дэхи разрядай үрэмдэгшэ, 3-дахи разрядай электро-гагнууршан юм. Людмила Георгиевнагай шадахагүй юумэн гэжэ байхагүй. Дүй дүршэлөөр баян болоһон Л. Г. Попова завод соогоо суутай болонхой. Үниигэй электро-гагнууршан цехэй эхэнэрнүүдэй Соведэй гэшүүнээр, групоргоор һунгагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Г. Попова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРИИН МЭДҮҮЛГЭ

хала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ арга олгоһонойнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповто талархажа байһанаа мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретартай хөөрэлдэхэдөө, уласхоорондын шухала үйлэ хэрэгүүд болон асуудалнуудые үргэнөөр, гүнзэгыгөөр шэнжэлэн хараһан байнабди гээд Х. Перес де Куэльяр тэмдэглэбэ.

ООН хадаа шахардуу байдалые һуларуулха, амгалан тайбан байдал хангаха эмхи болоно гэжэ Совет орон этигэн найдадаг дээрэһээ Советскэ Союзда ерэхыемни уриһан байгаа гэжэ тоолоноб гээд Х. Перес де Куэльяр үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

Ю. В. Андроповтой уулзалгамнай үнэн зүрхэнэй, халуун барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн байна. Уласхоорондын асуудалнуудые гүнзэгы һайнаар мэдэдэг байһыень, хурса һонор ухааень, хүхюун зангыень үндэрөөр сэгнэнэб. Шухала хөөрэлдөөнэй үедэ һанал бодолоо нюуса далдагүйгөөр халан абалсаһан байнабди.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин зүбшэн хэлсэлгэдэ табиһан уласхоорондын асуудал бүхэндэ ООН-ой Генеральна секретарь һэн тула өөрынгөө һанамжые хэлэһэн байнаб гээд Х. Перес де Куэльяр онсолон тэмдэглэбэ.

КОЛХОЗУУДАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Хабарай тарилга хэхэ түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ талаар колхозууд болон хүдөө ажахын органуудай соведүүдэй зорилгонууд Колхозуудай союзна соведэй мартын 29-дэ Москвада болоһон заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Мүнөө жэлдэ ороопо таряа, наран сэсэг, саахарай свекло, хартаабха ба бусад ургамалнуудые горитойгоор дээшэлүүлхэ болонобди гээд элидхэлшэ — Колхозуудай союзна соведэй түрүүлэгшэ, СССР-эй хүдөө ажахын министр В. К. Месяц, мүн үгэ хэлэһэн бусад хүн...д тэмдэглэлээ. Тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэһэнһөө энэ хэрэгэй амжалта ехэтэ дулдыдаха байна. Ажахынуудта үрэһэ хүрэнгэ, техникэ бэлдэхэ, нютагай утэгжүүлгэ полидо гаргаха кадрнуудые бэлдэхэ талаар хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдана. Гэхэтэй хамта зарим колхозуудта уһалууриин техникэ болон уһа бүлэдэг үсөөн бэшэ түхеэрэлгэнүүдые, К-702 түхэлэй тракторнуудые заһабарилха, түлишын-топодолгын материалнуудай найдамтай нөөсэ байгуулха шухала.

Тарилгада бэлдэлгые дүүргэлгэдэ, даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ эмхидхэхы бүхы ажал ябуулгаяа зорюулха шухала гээд колхозууд болон хүдөө ажахын органуудта Колхозуудай союзна совет дурадхаа. Тиихэдээ ажахынуудта эрдэм ухаанда үндэһэлһэн таряан ажал эрхилхэ гурим, индустриальна аргануудые түргэнөөр нэбтэрүүлгэдэ онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Һайжаруулагдаһан газарай ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри тухай Литвагай ССР-эй Колхозуудай соведэй тоосоон заседани дээрэ шагнагдаһан, тэрэшэлэн колхозуудта хамтын подряд үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Колхозуудай союзна соведэй заседанида хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮҮРГЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМҺЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые республикымнай түб хото Улаан-Үдын ажалшад халуунаар угтаа бэлэй. Тус пленум дээрэ нүхэр Ю. А. Андроповой хэлэhэн үгэ дотор партиин XXVI съездhээ хойшо бэелүүлэгдэhэн политическэ, эмхидхэлэй ба ажахын угаа ехэ хүдэлмэри харуулагдаhан, саашанхи зорилгомнай тодорхойлогдоhон байна. Илангаяа абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноhоо хиналта, шалгалта шангадхаха, ажалай ба гүрэнэй журам улам бэхижүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа.

Партиин Улаан-Үдын горкомой haяхан боложо үнгэрhэн пленумдэ хабаадагшад мүн лэ энээн тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэхэ зуураа, ушарhан дутагдалнуудаа түргөөр усадхажа, саашадаа хамаг бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа элсүүлхэ байhанаа мэдүүлбэд. Энээнэй урда тээ мэдээсэгдэhэнэй ёhоор, партиин городской комитедэй нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй үндэhөөр предприятинууд болон эмхи зургаануудта журам ба гүрим сахилгые шангадхаха хэрэгтэ коммунистнуудай үүргые дээшэлүүлхэ талаар городой партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай» удха түгэлдэр элидхэл хэhэн байна.

Тэрэшэлэн пленум дээрэ табигдаhан хоёрдохи асуудалаар «КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй, мүн партиин областной комитедэй VII пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар городской партийна организациин зорилгонууд тухай», «1982 оной июниин 23-да үнгэргэгдэhэн VII пленумэй тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай» мэдээсэл КПСС-эй горкомой секретарь В. С. Тимашов хэбэ.

Эдэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эдэбхитэйгээр, hонирхолтойгоор үнгэржэ, үгэ хэлэгшэд элдэб hанамжа дурадхалнуудые оруулаа.

Түбхын түрүүн нүхэр Беляков городой партийна организацинуудай ажал ябуулгые харуулха зуураа, тэдэнэй урда табигдаhан зорилгонуудые тодорхойлбо. Тиихэдээ коммунистнуудай үүргэ ба харюусалга тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Мүнөө үедэ городской партийна организаци 19 мянган гэшүүдтэй, тэдэнэй гурбанай хоёр хубинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ, үнэн сэхэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай үлгэр жэшээ харуулжа байдаг.

Мүн коммунистнуудай диилэнхи олониинь ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Партиин гэшүүн бүхэнэй 6-дахинь партком, партбюродо hунгагданхай, 780 хүн парторганизацинуудай секретарьнар болоно, 605 партгрупоргоор, 520 коммунистнууд арадай депутадуудай Соведүүдтэ, 3600 хүн профсоюзай комитедүүдтэ, 1000 гаран хүн комсомолдо, 3,5 мянган коммунистнар арадай хиналтын комитедүүдтэ хүдэлнэ.

Саашань элидхэлшэ тобшо тодорхой баримтануудаар коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлтэ ажал ябуулгые элирхэйлэжэ харуулба. Тэрэнэй ашаар партийна комитедүүжэ, партиин эхин организацинуудай зүгhөө ажахые эрхилэлгэнь нарижаа, онол аргань, дүй дүршэлынь баяжаа. Мүн партийно-эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэри эли бодо hайжарба. Эсэстэнь улад зоной үүсхэл оролдолго эдэбхижээ, социалис мүрысөөнэй эршэ хүсэн шангадаа.

Ажалай болон үйлэдбэриин журамые саашадань шангадхахын түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ тухай ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэдэй суглаанай Улаан-Үдэ городой бүхы ажалшадта, ажаhуугшадта хандаhан хандалгын абтаhан сагhаа хойшо нилээдгүй хүдэлмэри ябуулагдаа гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Олонхи ажалша коллективүүдтэ али бүхы журам нилээдгүй hайжараа, ажалай бүтээсэ дээшэлээ.

Гэбэшье бүхы дээрэнь абажа харахада, эрид хубилалта үшөөл болоодүй байhаар. Ниитын гүрим хазагайруулха, хулиган ааша гаргаха ушарнууд үсөөрнэгүй, архидалга үшөө ехэ, гэмтэ ябадал олон. Жэшээнь, гансахан hүүлэй хоёр hарын туршада аяар 4800 хүн хэтэрүү ехээр архидаад, тэлэрүүлгын газарта ороhон байна. Энэл үедэ 55 коммунист элдэб янзын гүрим журам хазагайруулжа, зэмээ амасаа. Тэдэнэй дунда хүтэлбэрилхы тушаалтадшье бии.

Сэхыень хэлэхэдэ, городой зарим ажалша коллективүүдтэ хүдэлмэриин саг миин гээхэ, ажалдаа гарахагүй, хүдэлмэриингөө газарта архидаха, элдэб гэнэ усалда орохо ушарнууд али олон үзэгдэhэн зандаа. Тиимэhээ ажалай журам hайжаруулхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлгэдэ нэн түрүүн коммунистнууд жэшээ харуулха, энэ хэрэгые толгойлхо уялгатай.

—Манай районой коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлые бадаруулхын, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргагдажа байдаг,—гээд, элидхэл тушаа эгээн түрүүлэн үгэ хэлэhэн, КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Башкеев баталба. —Эмхи гүрим ба журам шангадхаха тухай асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, зохихо хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба. Январь-февраль hаранuудта болоожо үнгэрhэн коммунистнуудай суглаанууд дээрэ энээн тушаа шанга хөөрэлдөөн дэлгэрээ. Мүнөө эдэ бүхы хөөрэлдөөнүүдэй дүүргэлтые хиналта доро абаад, шалгажа байнабди. Эдэ шухала асуудалнуудта соёл сурталай, хүмүүжүүлгын ба ойлгууламжын хүдэлмэри сум шэглүүлэгдэхэ ёhотой гээд тобшолбо.

Ажалай журам ба эмхидхэл hайжаруулха асуудалай тон хурсаар табигдаад, даалгагдаhан хэрэгтээ, партийна даабаридаа харюусалгатайгаар хандаха эрилтын үргэдэжэ байhан тухай локомотив-вагон заhабарилгын заводой парткомой секретарь **А. Н. Колдунов**, нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь **Д. П. Могоева** гэгшэд дэлгэрэнгыгээр тогтожо хөөрэбэд.

Гүрим заршам бэхижүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй суглаануудай, ниитын бусад эмхинүүдэй, коммунистнуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай олон хүн тогтоо. Мүн энээн тушаа, өөрынгөө бригадын ажал хэрэгүүд тухай «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин штукатурнуудай бригадир **М. Н. Хлыстова** тодорхойгоор хөөрэбэ.

—Манай бригадын амжалтын гол шалтагааниинь гэхэдэ, ажалай журам нарииваар сахидаг ушар болоно. —гэжэ тэрэ онсолоо.

Һүүлээрнь үгэ хэлэхэдээ, судна бүтээлгын заводой директор **А. В. Юхлин** гүнзэгы мэдэрэлтэй дурадхалнуудые оруулжа, бүгэдын hонирхол татаба. Тэрэнэй үгын гол удха гэхэдэ, коллектив соогоо ябуулагдажа байhан элдэб янзын хүмүүжүүлгын хүдэлмэри болоно.

Авиационно заводой цехэй парторганизациин секретарь **С. В. Цыдыпов**, 834-дэхи СМП-гэй хүдэлмэришэн **А. Д. Абреч** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаhан байна.

Тус пленумэй үзэмжэдэ табигдаhан хоёрдохи асуудал тушаа «Теплоприбор» заводой директор **В. Б. Нимаев**, «Главбурятстройн» начальнигай орлогшо **П. С. Березкин**, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ **П. А. Ергалов** гэгшэд үгэ хэлэбэд. Тэдэнэр гол түлэб коллектив соогоо хамhабариин ажахы байгуулха талаар ябуулагдажа байhан хүдэлмэри тушаа хөөрэбэд.

Иигээд тобшолон хэлэхэдэ, партиин горкомой зэлжээтэ пленум дээрэ тон шухала, коммунистнуудай үүргэ улам дээшэлүүлхэ тухай гүнзэгы удхатай хөөрэлдөөн болобо, энээн тушаа дэлгэрэнгы тогтоол баталагдаба. Ушар иимэhээ КПСС-эй горком, райкомууд, мүн партийна комитедүүд болон партийна эхин организацинууд энэ шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ оролдолго гаргаха болоно. Тиигэжэ түрэл республикынгаа байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа бэелүүлхын тула ажалшадай дунда социалис мүрысөө улам үргэнөөр, бүри эршэтэйгээр дэлгэрүүлхэ эрилтэ табигдана бшуу. Энээнэй манлайда нэн түрүүн коммунистнууд ябаха ёhотой, арюун нангин уялгатайшье гээшэ. Яахадааб гэхэдэ, коммунист бүхэн ямаршье сагта, юушье хэхэдээ, хододоол түрүү зэргэдэ ябаха гэhэн табисууртай ха юм. Тиимэhээ коммунист хадаа ажалдаа хайша хэрэгээр хандалаг ушарнуудай хажуугаар гараха эрхэгүйшье, ёhогүйшье юм. Совет хүнэй нэрэ зэргые болон нэрэ хүндые бузарладаг, ажалдаа эзэн бусаар хандаха, архидаха, ажалдаа гарахагүй ушарнуудта, мүн бүхы муу бусад ябадалнуудта тэрэ эб сэшэгүй байха зэргэтэй.

Ив. ОЧОРОН.

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ШАНГАДХА

ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ АБАХААР БОЛОО

Сэлэнгын районой hүү haалиин 24 фермэдэ хүдэлжэ байдаг 200-гаад haалишадай дундаhаа оройдоол табан haалишад үнгэрhэн жэлэй туршада үнеэн бүриhөө гурбан мянган килограммhаа бага бэшэ hүү haаhан байна. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой haалишад Т. Закирова, Л. Дылыкова, З. Гылыкова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозhоо Ц. Мункуева, Д. Очирова гэгшэд жэлhээ жэлдэ гурбан мянгатанай зэргэдэ гаралсаад лэ байдаг.

Харин бэшэ haалишад? Аяар зуугаад haалишад районой дунда зэргын хэмжээнhээ бага hүү абаhан байха юм. Тиихэдэ олон haалишад жэлэй туршада үнеэн бүриhөө миил нэгэ мянган килограмм hүү арай шамай haажа шаданхай. Адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байhан малшадай ажалай дүнгүүд юундэ иимэ ехэ илгаатайб, ямар шалтагаануудhаа болоноб гэhэн асуудалнуудые «түхэреэн столдо» hуугшад зүбшэн хэлсэхэдээ, районой түрүү haалишад, мэргэжэлтэд нэн түрүүн кадрнууд олоор дуталдана, мүн ажалай журамай асуудалнуудые шухалын шухала дээрэ тооложо, энээн тушаа hанамжа бодомжонуудаа хэлэhэн байна.

Жэшээлхэдэ, Т. С. Закирова, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Залаагай hүү haалиин фермын ахалагша haалишан:

— Ажахынуудай фермэ бүхэндэ үнеэд тэжээлээр тон адляар хангагдадаг болонхой. Байра, байдалнайшье хоорондоо илгаатай бэшэ. Зүгөөр коллектив, haалишан бүхэн ондо ондоо дүн туйлаhан байха юм. Энэ ушар юунhээ болоноб гэхэдэ, даалгагдаhан ажалдаа хүн бүхэнэй ямараар хандаhанhаа сэхэ дулдыдана. Жэшээ бэдэржэ холо ошолтогүй. Манай фермэдэ найман haалишад хүдэлдэг юм. Олонхинь оролдосотой, ажалайнгаа журам сахидаг нүхэд гээшэ. Гэбэшье колективэй эрмэлзэлые гэдэргэнь татадаг зариман бии гэжэ сэхыень хэлэхэ байнаб. Бадмаева гэжэ haалишан мантай хүдэлөө болодог. Баалуулжа байжа ажалдаа гарадаг хүн юм. Хайша хэрэгээр уялгаяа дүүргэдэг зантай. Эртэ үглөөгүүр ерэhэн бидэнэрэй үнеэдээ haажа дүүргээд байхада, тэрэ фермэ тээшээ haял гэшхэлжэ ябахал даа. Зарим ушарнуудта ажалдаа юрэдөө гарадаггүй. Иимэрхүүгээр журам эбдэдэг үшөө нэгэ haалишан манай фермэдэ бии юм. Коллективэй суглаан дээрэшье, нүхэр ёhоной хөөрэлдөөншье тэдэнэрэй хүдэлмэриие хододоо шүүмжэлжэ, эрилтэнүүдые урдань табинабди. Зүгөөр мүнөөхи haалишаднай сожоошье татахагүй хэбэртэй байдаг.

Тэдэнэрэй зэлжэ байhан ажалые ондоо haалишадаар, оролдосотой нүхэдөөр hэлгэхэ арга боломжо мүнөө дээрээ манай эндэ үгы байhаниинь харамтай. Тиимэhээ эдэ нүхэд бэерхэжэ, ямбархажа hурашанхай. Ажалhаань гаргабал, үнеэдээ haалгаха хүнгүй болошоод, уданшьегүй мүнөөхил журамгүйшүүлээ дахин гүйха баатай болонобди, — гэбэ.

Кадрнуудаар тус фермые хангаха арга боломжо бэдэрхэ саг хүрэжэ ерэнхэй. Залаа hүүриин колхозой түб hүүриин Зургаан-Дэбэhээ арбан модоной зайда оршодог юм. Һүүлэй үедэ эндэмнай малшадай байра байдал ёhотойгоор түхеэрэгдэнэгүй, клубта hонирхолтой ямаршье үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэггүй, киношье саг соогоо харуулагдадаггүй. Залуушуулай бишыхан hүүриндa түбхинэжэ hууха, тогтожо ажаллаха эрхэ байдал үгы. Ушар тиимэhээ кадрнуудые хаанаhаа оложо, үйлэдбэриингөө асуудалнуудые шиидхэхэ болоно гээшэб?

Ц. Н. Гомбоева, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой hүү haалиин Ташарай комплексын haалишан:

— Ташараар хүнүүдые бэдэржэ, «haалишанаар хүдэлыт даа» гэжэ аргадаха ушар үдэр бүри үзэгдэнэ. Зуhаланда байха үедэмнай haалишад илангаяа дуталдадаг. Зарим үдэрнүүдтэ 2—3 бүлэг үнеэд эзэгүй байдаг гээшэ. Кадрнуудта анхаралаа хандуулхаар саг тулажа ерэнхэй.

— Теэд, haалишадые hурган хүмүүжүүлхэ хэмжээнүүд манай колхоздошье абтанагүй, — гэжэ **Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай фермые даагша Т. Д. Дашинимаева** тэрэнэй хөөрөөень үргэлжэлүүлнэ. Зооветеринарна hуралсал манай эндэ эмхидхэгдэнэгүй. Мүнөөнэй комплекснуудта хүдэлгэхэ зорилготойгоор залуу хүбүүд, басагадые операторнуудай болон тэжээлэй цех, оньhон бусад түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха, мэргэжэллэ hургаха тусхай курсанууд үгы байhаниинь халаглалтай. Залуушуулай фермэ дээрэ хүдэлхэ эрхэ байдал түхеэрхэ хэрэгтэ эгээн hүүлшын зэлжээндэ анхарал хан-

БАГШАНАР ЗҮБШЭБЭ

Нарhатын дунда hургуулиин коллективтэ хүдэлмэриин болон hуралсалай журамые шангадхаха гэhэн асуудалаар суглаан үнгэргэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, журам тухай дунда hургуулиин директорэй уялгые дүүргэгшэ Н. Г. Халзанов дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Удаань багшанар Н. В. Чебунина, Р. Г. Баширова, С. Д. Бальжинимаева, А. А. Мещерякова болон бусад үгэ хэлэхэдээ энэ асуудалда шүүмжэлхы ёhоор хандажа, хүдэлмэриин болон hуралсалай журамые эбдэгшэд тушаа шанга хэмжээ абаха гэжэ тэмдэглэhэн байна. Суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар зохихо хэмжээнүүдые хараалhан тогтоол баталан абаа.

Ц. ЖАЛСАНОВА.

Яруунын район.

ХОЛЫН ХОЙТО ЗҮГЭЙ ХҮН ЗОНИИЕ ҺАЙНААР ХАНГАХЫН ТУЛА

ЧЕРСКИЙ (Яхадай АССР). Нижнеколымска районой худалдаа наймаанай «Колымторг» конторо холын хойто зүгэй ажалшадые худалдаа наймаагаар hайнаар хангахые оролдожо, захилнуудые абадаг болонхой.

Мал адуулагшад болон ангуушадай хэрэгтэй эд бараа захиhан захилнуудые суглуулхадань, арадай депутадуудай нютагай Совэдэй агитбригаданууд болон КПСС-эй райкомой пропагандистнарай бүлэгүүд туhалдаг байна. Тэдэнэр үе-үе болоод вертолёдоор гү, али самолёдоор хойто зүгэй ажалшадтаа ошожо байдаг юм. Харин удаань Черскиин магазинууд болон худалдаа наймаанай баазануудай хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй эд бараа заагдаhан адресаарнь эльгээдэг байна.

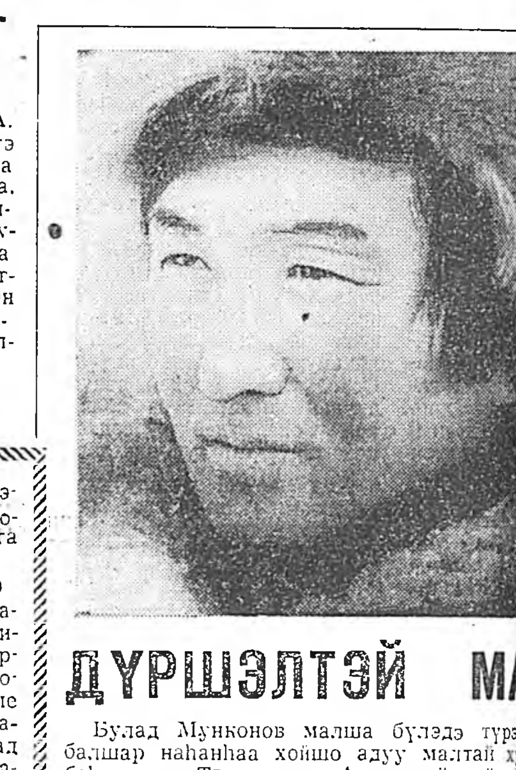
Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые шудалдаг болоhонhоонь хойшо ангуушадай болон орошодой схээр хэрэглэдэг эд бараа худалдалгые үргэдхэхэ, хүн зониие хангалгые горитойгоор hайжаруулха арга олгодог болоо.

ПОДРЯДААР ХҮДЭЛНЭ

ДОНЕЦК. Донбассай таряашад тарилга дээрэ бригадна подряд хэрэглэнэ. Эртын ороohото болон ороohото-бобово ургамалнуудые жэгдэ тарижа эхилhэн ажахын тоосооной хэдэн арбаад подразделени талата хизаарай урда районуудай полинуудта гаража эхилээ.

Мүнөө жэлдэ эндэхи таряашад ороohоной полиин олохон участогуудта дахин тарилга хэхэ болоно. Таряашадай ажахынуудай захиргаантай баталhан хэлсээн дотор энэнь хараада абтанхай. Бригадна подрядаар хүдэлдэг болоhон оньhожоруулагдамал отрядууд болон звенонууд дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэдээр бүридхэгдэнхэй. Тэдэнэй мэдэлдэ хэрэгтэй технико, нэгэдэхи классай үрэhэ хүрэнгэ, үтэгжүүлгэ үгтэнхэй. Техникые томо бүлэгүүдтэ хэрэглэхэ зуураа, таряашад тарилгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна.

(ТАСС).

ДҮРШЭЛТЭЙ МА

Булад Мунконов малша бүлэдэ түрэhэн балшар наhанhаа хойшо адуу малтай хүбүүн болоhон хүн. Тэрэ мүнөө Ахын районой «...» колхоздо тугалаа эхэдэнь хүхүүлжэ түлжүүлжэ гаран эмэ hарлагуудые харууhална. Нёдондо малшан зуун үнеэн бүриhөө 100 тугал алдалтагүйгөөр түлжүүлээ hэн.

Байгша ондо нүхэр Мункопов ерэ гаран ... гүүртэдэнь үнгэрэгшэ жэлдэ абаhан түлэй ... лэй үбэлжэлгые ахалагша малшан яhала ... байна. Эндэ тэжээл гэжэ юун байхаб даа ... даhан малаа бүхэли үдэр бэлшээридэ ... далыень муудханагүй.

Булад энэ жэлдэ нёдондонойхиhоо дүн ... хүсэлэнтэй. Юуб гэхэдэ, залуу малшанай ... тобир тарган, хүсэ шадалаар hайн.

Һаяхан тэрэниие суглаа хүдэлдэг нүхэд ... хидынь партиин гэшүүндэ кандидадаар ... хэр Мункопов энэ найдаба риинь ажал ... гэжэ оролдолго гарган хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу малшан Б. Х.

Д. ДУГАРОВА

Совет орон дотор

БОЛЗОРҺОО УРИД

КАЗАНЬ. Газ дамжуулха Уренгой—Помары—Ужгород гэжэ сорго хоолойн Вятка мүрэнhөө Волго хүрэтэр үргэлжэлhэн түб участогай барилга түгэсхэгдэбэ. Сорго хоолойн 1160-дахи километртэ Социалис Ажалай Герой И. Шайхутдинов болон «Татнефтепроводстрой» трестhээ Н. Ковалевай бригаданууд уулзаба.

Долоон hарын туршада барилгашад урда урдаhаа зорижо хүдэлhэн байгаа. Харгы муутай, саhа шуурганатай байгаашье haань, 223 километр сорго хоолой түргэнөөр, хараалагдаhанhаа хахад жэлээр урид дабагдаhан байна. Тиихэдэ Волго мүрэнэй 15 haлаа, арбаад түмэр зам ба автомобилиин харгы дабагдаа. Энэ уулзалгада зорюулагдаhан митинг дээрэ барилгашад гидравлическа туршалгануудые баhал болзорhоонь урид дүүргэхэ уялгануудые абаа.

ХҮДӨӨГЭЙ АВТОМОБИЛИСТНҮҮДТЭ

КРЕТИНГА (Литвагай ССР). Эндэхи К. Пожелын нэрэмжэтэ колхоздо байгуулагдаhан Клайпедска техническэ хангалгын станциин филиал түрүүшын хүнгэн машинануудые тушаажа абаба. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахатай хамта республика дотор ажалшадай хубиин машинануудые техническэ талаар хангаха ниитэ нэгэн сеть байгуулагдажа дүүргэгдээ юм.

Шухала харгы замуудай бэлшэр дээрэ оршодог зональна станцинуудта республикын ямаршье пунктhаа хүрэхын тулада жолоошондо час хүрэхэгүй саг хэрэгтэй юм. Хэдэ хэдэн холын тосхонуудта эдэ станцинуудай багахан отделенинүүд түхеэрэгдэнхэй. Тэдэнэй заhабарилгын албанда хэрэгтэй аппаратура, запчасть бии юм. Хангалгын хүдөөгэй филиалнуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэдые техникумууд болон техническэ мэргэжэлэй училищинууд бэлдэдэг байна.

Хангалгын түхэл янзануудшье горитойгоор үргэдхэгдөө. Жэшээнь, техническэ хангалгын хэдэн гол станцинуудта «түргэн туhаламжын» албан эмхидхэгдээ. Замда байшаhан жолоошод заhабарилагшадай бригадые телефоноор дуудадаг болоо юм. Дуудалгаар ерэhэн шадабаритад байhан газартань заhабари хэдэг, үгы haa автомашиные стационарта шэрэжэ абаашадаг юм.

КАРЛ МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 165 ЖЭЛЭЙ

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ ХАНИ БАРИСА

Бүхэдэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүн зон, хүдэлмэришэн анги, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд, социалис оронууд марксизмын үндэhэ hуури байгуулагша, эхи заха табигша агууехэ Карл Марксын түрэhөөр 165 жэлэй ой, тэрэнэй нүгшэhөөр 100 жэлые тэмдэглэжэ байна.

Мүнөө үе сагай эрхэ байдалые марксизм-ленинизмын сэсэн мэргэн hургаал гэрэлтүүлнэ. Тус суртал hургаалай нүлөө үдэр срэхэ бүри шангадажа, үргэдэжэ байха юм. Дэлхэйн хүгжэлтые социалис оронуудай түүхэтэ хүгжэлтэ гэрэлтүүлнэ.

Марксизм-ленинизмын холо харасата hургаалда түшэглэн, тэрэниие үндэhэлэн, социализм ба коммунизм байгуулжа байhан дэлхэйн социалис системын оронуудай амжалта тон ехэ. Хоорондоо тус оронууд аха дүүгэй эб эетэй хани барисаа байгууланхай гээшэ. Социалис интернационализм, бэе бэедээ аха дүүгэй, нүхэр ёhоной харилсан туhалалсалга хадаа социалис оронуудай хани барисаае, хани харилсаае элирхэйлнэ. Социалис оронууд хоорондоо бодото дээрээ бэеэ даанхай, адли тэгшэ эрхэтэй, хоёр талаhаа аша туhатай нүхэр ёhоной харилсаа холбоо тогтоонхой. Экономикын талаар манай оронууд тогтууритайгаар хүгжэжэ байдаг. Улам үргэдэжэ байгаа экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбоонhоо, саашадаа дэлгэржэ байгаа экономическа нэгэдэлhээ тус хүгжэлтэ үндэhэлдэг юм. Научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шухала арга нүхэсэл болоhон научно-техническэ харилсаа холбоон мүнөө үедэ онсо ехэ удха шанартай. Социалис ёhоной экономическа нэгэдэлэй комплексно программатай, экономикын талаар харилсан туhалалсаха соведэй (СЭВ-эй) шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, социалис оронууд холбоо барисаагаа амжалтатайгаар хүгжөөнэ. Социалис оронууд дэлхэй дээрэ боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые саг үргэлжэ хэлсэжэ, зүбшэжэ байдаг, тиигээд социализмын эрхэ байдалда таараха, социализмые хамгаалха, бэхижүүлхэ, хүсэ шадалыень арьбадхаха политикые ябуулжа байдаг гээшэ. Эб найрамдалай, дэлхэй дээрэ аюулгүй байдалые бата бэхи болгохо политикые социалис оронууд ябуулна.

II.

Һүүлэй үедэ социалис оронуудай хоорондохи хани харилсаан, хани барисаан улам саашаа батажаа, хатуужаа. Энээниие эли тодоор совет-монгол хани барисаан элирхэйлэн харуулна.

Совет-монгол хани барисаан баян түүхэтэй. Монголдо 1921 ондо илаhан арадай хубисхал Агууехэ Октябриин социалис революциин нүлөөн доро урган мандаhан, амжалта туйлаhан гээшэ. Арадай революци хадаа монгол арадые империалис болон феодальна дарлалтаhаа сүлөөлөөд, социалис хүгжэлтын зам нээжэ үгөө. Хубисхалай үедэ залуу Совет гүрэн, Россин Коммунис парти, Коминтерн Монгол орониие хархис дайсадhаа сүлөөлхэдэ ехэ туhаламжа үзүүлhэн юм.

Революциин ашаар эрхэ сүлөө, аза жаргал олоhон монгол ажалша, малша хүнүүд Совет Росситай—дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнтэй, социализмда шэлжэн орлгын түрүүшын зам нээжэ үгэhэн совет арадтай аха дүүгэй хани нүхэсэл байгуулhан, гэрэлтэ hайхан ерээдүйн түлөө тэмсэлдэ үнэн сэхэ нүхэрөө олоhон байна.

1921 оной ноябриин 5-най үдэр совет, монгол арадуудай хани барисаае хүгжөөхэ хэрэгтэ түүхэтэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, энэ үдэр Совет Росси ба Монгол ороной хоорондо хани барисаата харилсаа байгуулха тухай хэлсээн баталагдаhан гээшэ. Тус хэлсээн хадаа монголшуудай олон зуун жэлэй түүхэ соо түрүүшын тэгшэ эрхэтэй хэлсээн байгаа. Тиигээд монгол арадай түлөөлэгшэд агууехэ багша Владимир Ильич Ленинтэй уулзажа, гүн гүнзэгы удхатай, сэсэн мэргэн заабаринуудые абаhан юм. Ленин хадаа Монгол гүрэнэй саашадаа хүгжэхэ замые заажа үгэhэн, капиталис бэшэ замаар дабшан социализмда орохо замые элирхэйлэн харуулhан юм.

Совет Росси Монгол орон хоёрой хоорондын хани ёhоной харилсаа холбоон тухай хэлэхэдээ, МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй түрүүлэгшэ Юмжагийн Цеденбал иигэжэ тэмдэглээ: «Энэмнай бодото дээрээ Россин хүдэлмэришэн ангиин ба Монголой ажалшан арадай ангиин нэгэдэл боложо, манай арадай революциин амжалта, hүүлээрнь оронноймнай хүгжэлтын капиталис бэшэ замаар социализмда шэлжэн орлгые, энэ замаар амжалтатай дабшасые хангаhан байна».

В. И. Ленинэй hургаалые Монголой Арадай революционно парти генеральна хараа шугам болгон баталhан, 1924 онhоо ороноо капиталис бэшэ замаар хүтэлбэрилэн хүгжөөhэн гээшэ.

1921—1940 онуудта бэелүүлэгдэhэн демократическа хэмжээ ябуулганууд хадаа Монгол орониие үндэhөөрнь хубилгаа. Феодал анги усадхагдаа. Экономикоhоо, худалдаа наймаанhаа гадаадын капитал түригдэн намнагдаа. Гүрэнэй болон кооперативна секторнууд байгуулагдаа. Национальна хүдэлмэришэн анги бии болоо. Шэнэ фабрика, заводууд баригдажа ашаглалгада ороо. Эдэ бүхы амжалтануудые монгол арад Совет ороной аха дүү ёhоной туhаламжа, дэмжэлгын ашаар туйлаа юм. СССР-эй туhаламжатайгаар 30-40-өөд онуудта баригдаhан предприятинууд гэбэл, Улаан-Баатартахи промкомбинат, электростанци, мяханай комбинат, Хатхалай нооhо угаадаг үйлэдбэри, Налайхын шулуун нүүрhэнэй уурхай гэхэ мэтэ болоно. Совет мэргэжэлтэд инженернүүд, техникүүд, хүдэлмэришэд Монголой залуу ургажа ябаhан мэргэжэлтэдтэй, хүдэлмэришэдтэй хамта дүй дүршэлөөрөө хубаалдан, андалдан, тэдэниие ажал хэрэг дээрэнь hурган, хүмүүжүүлэн, эдэ барилгануудые бодхоолсоhон түүхэтэй. Советскэ Союзай дээдэ, тусхай дунда hургуулинуудые монгол хүбүүд, басагад дүүргэжэ, шухала мэргэжэлнүүдые олоhон байдаг. Эрдэм шэнжэлгын талаар совет, монгол эрдэмтэд хамтаран горитой шэнжэлгэнүүдые ябуулаа. Гушаад онуудта СССР хадаа МНР-тэ сэрэгэй талаар туhаламжа үзүүлhэн юм. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ Зүүн зүгтэ уласхоорондын байдал хүндэ хүшэр байгаа. Японой булимтарагшад галзуурhан шоно нохойдол алляар шүлhээ hайруулан, МНР-эй хилэ дээрэ харата аашануудые гаргадаг болобо. Монголой арадай-революционно армиие бэхижүүлхэ хэрэгтэнь Улаан Арми ехэ туhаламжа үзүүлээ. 1939 оной зун болоhон Халхын-голой байлдаанда МНР-эй арми Улаан Армиин частьнуудтай хамта япон самурайнуудые бута сохиhон юм. Тиигэжэ совет, монгол сэрэгэй хүсэ шадал, шэн габьяа тобойсо харагдаа.

Советскэ Союзда фашис Германиин добтолон ороходо, совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилhэн үдэрhөө монгол арад совет хүнүүдтэй hанаалаа нэгэдүүлэн, нэгэн хамта бодоhон байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ МНР-эй ажалшад 60 миллион түхэригэй эд зөөри — дулаан хубсаhа, гутал, эдихэ хоол, үнэтэ зөөри совет сэрэгшэдтэ туhаламжа болгон эльгээгээ hэн. Табан зуун мянган монгол үүлтэрэй моридые Советскэ Союзда эльгээгээ юм. Өөhэдынгөө суглуулhан мүнгөөр монголшууд «Хубисхалша Монгол орон», «Монгол арад» гэжэ танкова бригада, авиаэскадрили байгуулаад, совет фронтдо бэлэн болгон ябуулhан юм. Тиигэжэ бүхы аргаа хэрэглэн, монгол арад аха дүү совет арадта туhаламжа хүргэжэ, хархис фашистнуудые бута сохихо сагые дүтэлүүлэлсээ бэлэй.

1940 онhоо Монголой Арадай Республикын хүгжэлтэдэ социалис шата эхилhэн юм. 60-аад онуудhаа МНР хадаа социализм барилгын түгэсхэлэй шатада оробо. Социалис общество байгуулха үеын гол зорилгонууд тухай МНРП-гэй программада иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Мүнөө үеын эрдэм, техникын туйлалтануудые хэрэглэн, социалис үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы талаар хүгжөөхэ, ороной экономическа хүсэ шадалые түргэнөөр дээшэлүүлхэ, социалис соёл болбосоролые хүгжөөхэ, ажалшадые коммунис ёhоор хү-

ҮРЭЖЭЛӨӨ ХАРЮУЛХА ҮЛЬДЭРГЭ

Ульдэргын сомоной арьяата газар [illegible]

мурысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые хэтэлбэри болгон, колхозоймнай ажалшад [illegible]

Мал ажалайшье талаар [illegible]

Ажахынгаа ашаг олзо ехээр абажа байха тума, [illegible]

[illegible]ловотой интернадта байрлажа һургуулидаа ябана. Тэдэнэртэ эрдэм һургуулиин эхин шатые олгожо байдаг дүршэл шадабари ехэтэй багшанар олон. Тэдэнэй дундаһаа Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Д. Д. Дондоковае, РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник Н. Б. Чимитовае, эхин классуудай үнинэй багшанар Я. Ш. Бадмацыреновае, М. З. Цыдыповае дурдаха дуран хүрэнэ.

Хэшээлнүүдые нэгэ халаанда үнгэргэдэг болгохо зорилготойгоор һургуулиин байшан үргэдхэгдэжэ байна. Тэрэниие колхозой модошо дархашуул бүтээнэ.

Хэдэн жэлэй саана ашаглалгада үгтэһэн 50 үхибүүдэй ясли-садай байшангай багадаһан дээрэһээ, байгша ондо тэрэниие үргэдхэжэ, тэндэ хүмүүжүүлэгдэхэ үхибүүдэй тооое хоёр дахин олошоруулхаар хараалагдана. Үнгэрһэн жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгөөр тосхоноймнай ясли-садай ажал һайнаар сэгнэгдэжэ, район дотороо түрүү һуури эзэлээ һэн. Эндэ хүмүүжүүлэгшэ Альбина Николаевна Москвитина энэрхы дулаан сэдьхэлээрээ хүүгэдэй болон түрэлхидэй

хүндэтэй хүнэй болонхой. Нютагайнгаа арбан оротой больницада [illegible]

[illegible] эдеэ хоолой болон эд хэрэгсэлэй зүйлнүүдээр һайнаар хангаха хэрэгтэ эндэхи магазинуудай наймаалагшад Лидия Юльяновна Филиппова, Евгения Шойжоевна Борбоева гэгшэд түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлэн ажаллана.

Ульдэргэ нютагта бууһан айлшад 24 һууриоротой шэнэ гостиницада амардаг. Тэндэ хододоо арюун сэбэр байдаг. Тиимэһээ гостиницые даагша Екатерина Жамбаловна Данзанова зоной һайшаал, магтаалда хүртэдэг юм.

Автономито республикынгаа ойн баярые нэрэтэй хүндэтэйгөөр угтахын тула манай сомоной Соведэй харьяата ажахын ажалшад бүхы хүсэ, шадалаа элсүүлхэ, малайнгаа үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, хабарай тарилга саг болзортонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, түрэл нютагаа улам болбосон түхэлтэй болгохо зорилготойгоор шармайн оролдожо байнхай.

А. ЦЫДЕНОВА,
арадай депутадуудай Ульдэргын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ.
Яруна.

НЮТАГАЙНГАА АЖАБАЙДАЛТАЙ ХОЛБОЖО...

Хонхын шэнгэхэн аблан жэнгиржэ, үхибүүд классуудтаа һубарилдан оробод. Саб гэмээр хубсалһан, улаахан галстугтай хорёод хүбүүд, басагад дүрбэдэхи классайнгаа таһалгада орожо, һууринуудаа эзэлнэ. Түрэлхи хэлэ, литературын багша Цыпилма Самбоцыренова һурагшадтаяа уриханаар миһэрэн мэндэшэлэлдээд, хэшээлээ яаралгүйхэнөөр эхилбэ:

— Зай, үхибүүд, урда урогтоо үзэһэнөө дабтая даа, — гээд, багша самбар дээрэ һурагшадай харюусаха асуудалнуудые бэшэбэ: 1) Багадаа Доржо ямархан хүбүүн байгааб? Тэрэ юугээр һонирходог һэм? 2) Борхоног үльгэршын ерэхэдэ, Доржо юундэ баярлааб? 3) Борхоног үльгэршэнтэй үхибүүд юун тухай хөөрэлдөөб? 4) Үльгэр тухай Доржо юун гэжэ хэлээб? гэхэ мэтэ багшын табиһан асуудалнуудта олон үхибүүд үрдилдэн гараа үргэжэ, тодо, һайнаар харюусабад.

«Борхоног» гэжэ бүлэгөөрөө дүрбэдэхи классаархин яһала удаан хөөрэлдэбэ. Багша нэгэ һурагшаар Борхоногой үльгэр тухай хэлэһые уншуулба:

— «Энээхэн хүбүүн үльгэртэ дуратай гү? Теэд шэхэтэйл хүн бүхэн үльгэртэ дуратай юм бэшэ аал? Үгы! Үльгэр хадуужа абаад лэ, хөөрэжэ ябаһан хүн бүхэн үльгэршэн бэшэ юм. Ёһотой үльгэршэн гээшэ үльгэрые улам бүри уран һайхан болгон мүлижэ, баатар эрын багжа зэбсэг шэнгеэр хурсадхажа ябадаг, — гээд, Доржодо үльгэршэн хандана.

— Ши өөрөө үльгэр зохёожо һура. Тиихэдэш арад зон шамда дурлаха, үльгэрыешни шагнаха...

Энэ бүлэгөөр багша тобшолол хээд, шэнэ темэтэй һурагшадые танилсуулна.

Самбар дээрэ хэшээлэй темэ: «Аюухан» гэжэ бэшээд, энэ бүлэг соохоо һурагшадай мэдэхэгүй үгэнүүдые багша мүн лэ бэшэбэ.

Һурагшад энэ бүлэгые яһала зохидхоноор, уран гоёор уншабад, багшын табиһан асуудалнуудта тэдэнэр харюусабад.

Цыпилма Самбоцыренова дурсагдагша бүлэгэй удха дээрэһээ үндэһэлжэ, хүмүүжэлгын хүдэлмэри таарамжатайгаар үнгэргэбэ:

— Үхибүүд, Тобшой хүгшэн баян Мархансайн хонины арһа олоор элдэжэ, хоолойгоо тэжээдэг байгаа. Мүнөө сагта манай нютагай үбгэд хүгшэд пенси абаад, амархан лэ гэртээ һуудаг гээшэ...

— Доржи Банзаровай багахан ябахада, нютагтань һургуули гэжэ байгаагүй. Доржын нүхэд Аламжа, Эрдэни, Затагархан һургуулида һураагүй... Үхибүүд, таанад, энэ һайхан, һаруул класс соо Совет гүрэнэй аша туһаар бултадаа һургуулида һуража байнат. Залхууранrүй һураха хэрэгтэй...

...Хэжэнгын районой Чисаанын дунда һургуулида түрэлхи хэлэ, литература үнинһөө хойшо заажа байдаг Цыпилма Самбоцыреновнагай дүрбэдэхи класста үнгэргэһэн хэшээлһээ хэһэн тэмдэглэлнүүдээ богонихоноор дурдабаб.

Ц. С. Самбоцыренова түрэлхи хэлэ, литературадаа дуратай, энэ предмедээ һайнаар, оролдосотойгоор заадаг байна. Тэрэнэй һурагшадай олонхинь «4», «5» гэһэн сэгнэлтээр һуранад. Энэ багшада һурадаг үхибүүд гурим журамтай, номдоо оролдосотой, уншахадаа, бэшэхэдээ бэрхэнүүд байна.

Гадна Ц. С. Самбоцыренова классһаа гадуур хүдэлмэридэ тусхай анхарал хандуулжа, ехэхэн ажал ябуулна. Һурагшад оньһон болон хошоо үгэнүүдые, таабаринуудые, дуунуудые, үльгэрнүүдые, онтохонуудые яһала олоор суглуулна, мүн өөһэдөөшье шүлэг бэшэжэ туршана.

Ц. С. Самбоцыренова түрэлхи хэлэ, литература ажабайдалтай нягта холбожо, түрэл нютагайнгаа жэшээ дээрэ үндэһэлжэ заана. Энэ хэрэгтэнь өөрынь суглууһан материалнууд туһална. Жэшээлхэдэ, дайнай болон ажалай 36 ветеран тухай, совхозой түрүү 20 ажалшад тухай болон Республикынгаа Социалис Ажалай Геройнууд, уран зохёолшод, артистнар, эрдэмтэд тухай гэхэ мэтэ.

Һурагшадта үзүүлэн харуулха альбом, планшет, таблица, плакат, зурагууд гэхэ мэтэ олоор бэлдэгдэнхэй.

Ц. С. Самбоцыренова — агитатор, атеист, пропагандист юм. Тон түрүүн өөрөө марксизм-ленинизмын зохёолнуудые һайнаар шудалаад, түрэлхидтэ гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэдэг, мүн партии, правительствын тогтоолнуудтай танилсуулжа байдаг юм.

Нүхэр Ц. С. Самбоцыренова Хэжэнгын районой «Ургы» гэжэ арадай уран һайханай ансамбльда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө республикын түрүүшын фестивалиин дипломант болоһон юм. Цыпилма Самбоцыренова өөрынгөө зохёоһон «Ленин багша», «Эхэ орон» гэһэн шүлэгүүдээ нютагайнгаа уран һайханай бүлгэмэй концертдэ уран гоёор уншадаг, ажал дээрээ амжалтатай, айл аймагтаа хүндэтэй, гэр бүлэдөө жаргалтай хүн юм даа.

Б. БАТОЕВ,
педагогикын эрдэмэй кандидат.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЦЕМЕНТЫН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ХҮГЖЭНЭ

ХАНОЙ. Январь һарада Вьетнамай цементын предприятинууд 57 мянган тонно бэлэн продукци үйлэдбэрилөө. Энэнь нёдондо жэлэй энэ һарынхиһаа нэгэ хахад дахин ехэ болоно.

Бимшондо СССР-эй туһаламжаар баригдаһан һалбаринн тон томо заводой ашаглалгада оруулагдаһаниинь ехэ үүргэ дүүргээ юм гээд «Нян зан» газетэ мэдээсэнэ. Ороной хойто зүгтэ Хоангтхатиин ба урда зүгтэ Хатьенэй цементын предприятинуудта барилгын хүдэлмэри ябуулагдана. Хайфондохи хуушан завод һэльбэн шэнэдхэгдэнэ.

«БЕЛГРАД» — АМЖАЛТАТА ХҮДЭЛМЭРИИН ЖЭШЭЭ

БЕЛГРАД. Ниитын ажахынуудые, нэн түрүүн агрокомбинадуудые бэхижүүлһэнэй ашаар Югославиин хүдөө ажахые промышленна үндэһэ һуурида оруулха гэһэн зорилго СКЮ-гэй XII сесси дээрэ хаража үзэгдэһэн «Экономико тогтонижоруулха удаан болзорой программын гол шэглэлнүүдтэ» табигданхай. Ороной тон томо «Белград» гэжэ агропромышленна комбинат энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ талаар жэшээ харуулна.

Дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ тэрэ байгуулагдаһан юм. Тиихэдэ ажахы 4,5 мянган гектар намаг газартай һэн. Мүнөө энэмнай шэниисэ болон кукуруза, саахарай свекло ба наран сэсэг, овощ болон үрэ жэмэс тарижа ургуулдаг томо ажахы болонхой. Мүнөө комбинадай тарилгын талмай 60 мянган гектарта хүрөө.

Мал ажал тус предприятиин нүгөө «мэргэжэлынь» болоно. Мүнөөнэй техникын хэрэгсэлнүүдээр түхеэрэгдэһэн фермэнүүд дээрэ 50 мянган толгой эбэртэ бодо мал харууһалагдана.

Тарян ба мал ажалай бүхы продукци комбинадта болбосоруулагдадаг юм.

(ТАСС).

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ТҮРГЭНӨӨР, СЭБЭРЭЭР, ҺАЙНААР

«Бурятхимчистка» нэгэдэлэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай хубсаһа сэбэрлэдэг цех бүхы коллектив дотороо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ коллектив Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые гэр байрын-коммунальна ажахын, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна. Өөһэдынгөө һайндэрэй урдахана тэдэнэр хараалагдаһан түсэбөө дүүргэһэн тухайгаа баяртайгаар мэдээсээ.

Хубсаһа сэбэрлэдэг цехэй хүдэлмэрилэгшэд элдэб түрүү арга хэрэглэн, хотынгоо ажалшадай захилнуудые түргэн болзор соо дүүргэнэ. Захилнуудай сэбэрлэгдэхэ болзор дүрбэн часай туршаһаа гурбан суудхэ хүрэтэр үргэлжэлдэг юм.

Цехэй хүдэлмэрилэгшэд хубсаһа сэбэрлэхынгээ хажуугаар гадар хубсаһа шэнэлэн һэльбэхэ, тэдэниие заһабарилха арга боломжонуудтай.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшан соо хубсаһа угааха арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг байна. Эндэ хубсаһаяа угааха дуратайшуул олоор ерэдэг юм. Оньһон техникэ яажа хэрэглэхэ тухай инструктор Б. Н. Кулинец тэдэнэртэ ойлгуулжа, заажа үгэдэг. Бэлла Николаевна арбан дүрбэдэхи жэлээ эндэ ажаллана. Коммунист Кулинец ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн. Тэрэ агитатор-пропагандист байхаһаа гадна, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүнээр олон жэл соо хүдэлнэ.

Аппаратчица Т. О. Цыденжапова үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые юһэн һарын туршада амжалтатайгаар бэелүүлжэ, мүнөө жэлэйнгээ нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь арбан үдэрөөр уридшалан дүүргэһэн байна. Коммунист Татьяна Орлова эрхим ажалаараа, һайн һайхан үүсхэлээрээ олондо үльгэр жэшээ боложо үгөө. Тэрэнэй эдэбхи, үүсхэлыень даган В. С. Куклина, Г. Е. Ушнаева болон бусад оролдосотой бэрхээр ажаллана. Галина Ефремовна Ушнаева февраль һарынгаа түсэбые 140 процент дүүргээ. Ажалайнь шанаршье бултанайхиһаа үндэрөөр сэгнэгдэдэг гээшэ. Тиихэдэ захил хэгшэд нэн түрүүлэн Валентина Семеновна, Татьяна Орловна, Галина Ефремовна гэгшэдтэ хандан, тэдэнһээ туһатай зүбшэл заабари эридэг юм. Энэ байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй энэрхы дулаан үгэнүүдһээ, уриханхарасаһаа захилшадай шарайнуудшье гэрэлтэн, гансал һайн һайхан үгэнүүд тэдэнэй зүгһөө дуулдадаг.

Өөдөлшөн Руфина Васильевна Шишкина хубсаһа заһабаридаг ажалтай юм. Ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандадаг, шанарай түлөө оролдон ябадаг. В. В. Шишкина коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Тиихэдэ электрик Владимир Ильич Синицын наладчик Геннадий Михайлович Молчанов хоёр мүн лэ эрхимээр ажалладаг юм.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хубсаһа сэбэрлэдэг цехэй коллектив түрүүлэн гараһан байна. Эндэ цехэй начальник Любовь Андреевна Малютинагай хубитань ехэ гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. О. Цыденжапова.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

БАТА, ТОГТУУРИТАЙ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

«Правдын» корреспондентын асуудалнуудта нүхэр Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунууд, Ю. В. Андроповой хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд байһан ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэй уулзалга уласхоорондын олониитын ба хэблэлэй анхарал татажа үргэлжэлһөөр. Советскэ Союз эб найрамдал хүсэжэ байһанаа, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн гадаадын политическэ хараа шэглэлээ үшөө дахин баталба гэжэ элдэб оронуудай политическэ ба ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагшад, олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые һүжэрөөлгэһөө, уласхоорондын шахардуу байдалые улам түгшүүрилтэй болголгоһоо уламжалан дэлхэй дээрэхи байдал аюултай боложо байна гэжэ заагдана.

Рейганэй захиргаанай сэрэгэй шэнэ стратегиие КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь эрид буруушааба гэжэ **«Нью-Иорк таймс»** газетэ бэшэнэ. Р. Рейганэй мэдүүлгэнүүдһээ хаража үзэхэдэ, ракетэһээ хамгаалалта хэхэ түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр бүтээхэ ябадалда үндэһэлдэг энэ стратеги тон аюултай байна.

Захиргаанай «шэнэ дурадхалнууд» гэдэгые бодото дээрэнь бэелүүлгэ буу зэбсэгүүдые шэнээр бүтээн гаргалгые улам үргэдхэхэ байна гэжэ американ мэдээжэ эрдэмтэд **Дж. Ратдженс** болон **Дж. Руина** мэдүүлнэ. Ямар нэгэн «шэдитэ» буу зэбсэг бүтээн гаргахые хараалха гээшэ хооһон хуурмаг ябадал болоно гэжэ һанаагаа зобоһон эрдэмтэдэй холбооной президент **Г. Кендалл** тэмдэглээ. Энэ хадаа ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада эгээл аюултай үшөө нэгэ алхам болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ.

США-гай урдын президент **Дж. Картер** «хамгаалхы шэнэ ябуулга» гэдэгые бэлдэжэ байһан Р. Рейганэй захиргаанай түсэбүүдые буруушаагаа. Эдэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ Советскэ Союзтай США-гай баталһан буу зэбсэгүүдые, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай договорые хазагайруулһан ушар болохо байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Би энээниие буруушааһаб гэжэ Дж. Картер хэлээ.

«Хамгаалхы» шэнжэтэй США-гай «шэнэ стратеги» бодото дээрээ ядерна дайнай аюулые һүжэрөөн дэбэргэнэ гэжэ Англиин лейборис партиһаа парламентын гэшүүн **Д. Скиннер** хэлээ. США-гай сэрэгэй политикын асуудалнуудаар президент Рейганэй мэдүүлгэ «уймар, бодолгүй» ябадал болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Вашингтоной шэнэ милитарис бэлэдхэлгэнүүд буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые улам һүжэрөөхэ байна.

ФРГ-гэй элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, СДПГ-һээ бундестагай депутат **Г. Шеер** США-гай дай журөөдэһэн шэнэ программые эрид буруушааба.

Франциин **«Монд»** газетын баталһанай ёһоор, США-гай сэрэгэй шэнэ стратеги Советскэ Союзһаа ядерна буу зэбсэгээр булюу болохо гэһэн зорилготой байна.

Кипрэй Ажалша арадай түрүү үзэлтэй партиин (АКЭЛ) Генеральна секретарь **Э. Папаноаиму**, Венесуэлын элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша **Хосе Висенте Ранхель**, Польшын **«Трибуна люду»** газетэ «Правдын» корреспондентын асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин үгэһэн харюунуудые үргэнөөр шэнжэлбэ.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Сомосынхидой контрреволюционно бандануудай Никарагуада добтолон ороһонһоо уламжалан, Түбэй Америкэдэ тохёолдоһон түгшүүрилэй улам үргэдэжэ байһан тухай асуудалые ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ зүбшэн хэлэбэ. Энэ ээрхэг түримхэй ябуулга Гондурасай сэрэгшэдые туһирһан Вашингтоной зүгһөө үнинһөө хойшо наринаар бэлдэгдэһэн байгаа гээд заседани дээрэ харуулагдаһан баримтануудһаа, хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ элирнэ.

Бодото баримтануудые буруушаахые оролдоһон Гондурасай гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. Пас Барниган һэдэлгэнүүд энеэдэһэ хүрэмэ байба. Тэрэнэй ямаршье үндэһэ баримтагүй буруушаалганууд хэниишье этигүүлээгүй. Гэхэ зуура сомосынхидой бэлдэгдэжэ байһан, тэндэһээ Никарагуада добтолгонуудые хэдэг Гондурасай сэрэгэй лагерьта ошоһон корреспондентынгээ репортажые «Нью-Иорк таймс» газетэ түрүүшынгээ хуудаһанда толилжо, министрэй худалаар хэлэһые балшыса элирүүлжэрхёо.

США-һаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Дж. Киркпатрик Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ дүрбэ дахин үгэ хэлэхэдээ, Никарагуада эсэргүү зэбсэгтэ ябуулгануудые эмхидхэлгэдэ тэрэнэй правительствын хабаадаһан тухай заседани дээрэ харуулагдаһан тодорхой баримтанууд тухай юушье дурдаагүйнь онсо һонирхолтой байна.

Арсалдаата бүхы асуудалнуудые зөөлэн еноор, ниматал хөөрэлдөөнүүдэй ашаар гуримшуулан шиидхэхээр оронойнгоо бэлэн байһан тухайда Никарагуагай гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Виктор Уго Тиноко үшөө дахин мэдүүлбэ. Венесуэлын, Мексикын түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар Никарагуа болон Гондурасай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга үнгэргэхые тэрэ правительствынгаа даалгабаряар дурадхаһан байгаа. Холбоото Штадуудтай хэзээдэшье хөөрэлдөө хэхээр Никарагуа бэлэн юм гэжэ В. Уго Тиноко тэмдэглээ.

Доминиканска Республикын, Бразилиин, Венесуэлын, Алжирай, Югославиин делегадууд ООН-ой Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО

ПАРИЖ. Маврикиин гүрэнэй премьер-министр Анируд Джагнот шэнэ правительство бүридүүлбэ гэжэ Франс Пресс агентство ороной ниислэл Порт-Луи хотоһоо мэдээсэнэ. Правительственна коалициин бүхы гурбан партиин түлөөлэгшэд кабинедэй бүридэлдэ ороно: 10 министр — Маврикиин сэрэгэй хүдэлөөн гэдэг партиһаа (МММ), 5 — Маврикиин социалис партиһаа (ПСМ), 1 — Родригесай арадай эмхи гэдэг партиһаа (ОНР).

Нэгэн доро обороны, дотоодын хэрэгүүдэй ба реформын министр байһан премьер-министр А. Джагнот мүн лэ финансын министр болобо. МММ-һээ хүүли гаргадаг ассамблейн (парламент) депутат Анил Гайян гадаадын хэрэгүүдэй, туризмын ба эмиграциин министрээр һунгагдаһан байна.

Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд

ЖЕНЕВЭ. СССР-эй ба США-гай делегацинуудай мартын 29-нэй пленарна заседаниар Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдэй энэ шата дүүрэбэ.

Хөөрэлдөөнүүд байгша оной майн 17-һоо үргэлжэлүүлэгдэхэ юм гэжэ үгэеэ ойлголсоһон байна.

ЛПКШ-гэй ЭЭЛЖЭЭТЭ СЪЕЗД ТУХАЙ

СТОКГОЛЬМ. Швециин коммунистнууд гэдэг зүүнэй тала баридаг партиин ээлжээтэ XXVI съезд 1985 оной январиин 2—6-да Стокгольмдо зарлагдаха. ЛПКШ-гэй правлениин пленум дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаба.

[illegible]

яти хүдөө нэгэдэлнүүдтэй, наука ба культурын, литература ба искусствын эмхинүүдтэй холбоо барисаа байгууланхай. Манай республикын Захааминай, Түнхэнэй районууд Монголой Булган, Хубсугул аймагуудтай, Хяагтын, Сэлэнгын, Зэдын районууд Монголой Сэлэнгэ, Түб аймагуудтай, Улаан-Үдэ хото Дархан хототой элдэб янзын холбоо барисаа байгууланхай, хоорондоо ходо харилсажа, бэе бэедээ туһаламжа үзүүлжэ байдаг заншалтай.

Буряадай артистнууд МНР-эй хото, хүдөөгөөр ябажа, зүжэг наадаяа харуулжа байдаг болонхой. Тиихэдэ Монголой зүжэгшэд, дуушад, хатаршад эрхим һайн зүжэгүүдээ, дуу хатараа харуулжа, республикымнай ажалшадые тон ехээр һонирхуулжа байдаг. Энэ оной март һарын эхеэр Улаан-Үдэдэ айлшаһан Монголой артистнар, мэдээжэ дуушад Хорлогийн Уртнасан Авхиин Хавлаш хоёрой гоё һайханаар дуулахые шагнаһан бидэнэр аргагүй ехээр баярлаабди.

Монголой залуушуул, хэдэн арбаад хүбүүд, басагад Буряадай ниислэл хотын дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта һурана. Тэдэнэр Зүүн Сибириин соёлой институдта, индустриально-педагогическа техникумдэ олоороо һуража байна.

МНР-эй болон Буряадай хоорондохи эрдэм наукын талаар харилсаа холбоон жэл бүри үргэдэжэ, бүри саашаа хүгжэжэ байна. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай институдууд МНР-эй Наукануудай академиин эмхи зургаануудтай нягта холбоотой болонхой. Эрдэм шэнжэлгын харилсаа холбооной түсэбэй ёһоор эрдэмтэд хоорондоо ябалсадаг, сугтаа шэнжэлгын ажал хэжэ, хамтын хүдэлмэринүүдые бэлдэжэ, хэблэн гаргажа байдаг гээшэ. Монгол, буряад эрдэмтэд хоёр талаһаа үнгэргэгдэдэг конференци, научна зүблөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хабаадаа. Монгол угсаатадай түүхэ, хэлэ, бэшэг шэнжэлдэг эрдэмтэдэй уласхоорондын дүрбэн конгресс Улаан-Баатарта үнгэргэгдөө. Үнгэрһэн оной август — сентябрь һарада МНР-эй ниислэл хотодо болоһон монголшо эрдэмтэдэй Уласхоорондын 4-дэхи хуралда Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институдай арба гаран хүдэлмэрилэгшэд хабаадажа, тэдэнэй долоониинь элидхэлнүүдые тус хурал дээрэ хэһэн байна. Иигэжэ МНР ба Буряадай АССР хоёрой хоорондохи харилсаа холбоон саг үргэлжэ хүгжэжэ, дэбжэжэ байна.

Аха дүү монгол арад тэрээнтэй хамта Советскэ Союзай ба социалис оронуудай ажалшад Монголой Арадай революциин түүхэтэ илалтын болоһоор 62 жэлэй ойе байгша оной июлиин 11-дэ тэмдэглэхэнь. 1982 оной декабриин 21-дэ СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй ба РСФСР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан дээрэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал иигэжэ хэлэһэн байна: «Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта, бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэ СССР хадаа элдэб түбүүдэй арадуудан сүлөөтэ ба бэеэ даанхай байдалай найдамтай түшэг тулгуури, ёһотойл хэрэм, амгалан тайбан ба жаргалта ерээдүй байдалай түлөө тэмсэлдэнь тэдэнэй үнэн хани нүхэрынь, союзнигынь болодог байна. Монголой хүгжэлтын 60 гаран жэлэй революционно зам энээниие тодо хурсаар гэршэлнэ.

Советскэ Союзай арадуудай һүүлээр монгол арад Октябриин замаар ябажа, Соведүүдэй оронойаха дүү ёһоной туһаламжын, үнэн зүрхэнэй дэмжэлгын ашаар хүгжэлтын капиталис бэшэ замда орожо, мүнөө социалис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна». Эдэ үгэнүүд хадаа совет-монгол хани барисаанай түүхые, мүнөө эхэ байдалые үнэн сэхээр гэршэлэн баримталжа гээшэ.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор, БИОН-ой Зүүн зүгые шэнжэлдэг таһагые даагша.
В. ЦЫРЕМПИЛОВ,
БИОН-ой тус таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

СОЦИОЛОГОИ ТЭМДЭГЛЭЛ

ПЕНСИОНЕРНҮҮДЭЙ АЖАБАЙДАЛ ЯМАР БЭ?

Манай орон дотор наһаа хүсэжэ, пенсидэ гараһан 35 миллион хүн тоологдоно. Эдэмнай бүхы хүн зоной найманай нэгэ хүбиинь болоно. Пенсиин наһанда хүрэхэдөө (эрэшүүл 60-тай, эхэнэрнүүд 55-тайдаа). энэ эрхэеэ саашадаа хайшан гэжэ эдлэхэб гээд наһажаал болоһон хүнүүд өөһэдөө шиидхэдэг. «Ажалаа саашадань үргэлжэлүүлхэм гү, али болихом гү?» — гэһэн асуудал «Пенсидэ гарахадаа юу олохобиб, юу хэхэбиб?» — гэһэн асуудалда харюу болоho үгэдэг юм гэжэ хэлэлтэй.

Энээндэ нэгэн али харюу олохо гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ юм. Хүдэлхэеэ болёод байха үеынгөө байдал түшаа тэдэнэр ондо ондоо (пенсидэ гарахадам һайн байха, тиимэшье һайн бэшэ байха) сэгнэлтэ үгэдэг. Тиигэбэ ябашье алишье талань хүдэлмэреэ саашадаа таһалдуулхагүй гэжэ оролдодог. Зарим нэгэнэй пенсидэ гарахадаа. «гэр бүлэдөө бүри ехэ түһатай» (гэр тойронхи ажалдаа улам ехээр хабаадаха, үбшэлһэн хүнөө һайнаар харууһалха, ашанараа хүмүүжүүлэлсэхэ) байхаб гэбэлнь, нүгөө зариман «гол түлэб гэртэхи ажалдаа һалирха ушартай бологдохо байна» гэжэ тоолодог юм.

Пенсидэ гараха дуратай эхэнэр ба эрэ хүнэй һанал бодол илгаатай байдаг. Эрэшүүлдэ орходоо, олонхи эхэнэрнүүдынь пенсидэ гарахадаа, бэемни һайжарха, амарха сагни ехэ болохо байна гэжэ тоолодог. Зүгөөр эрэшүүл пенсидэ гарахадаа, һанаһан хэрэгээ бэелүүлхэ, нийтын хүдэлмэридэ хабаадаха арга боломжо олдохо байна гэжэ тоолодог. Ажабайдалайм жаяг журамай хубилхада, эрэшүүл бэе лагшамни муудана аа гү, эхэнэрнүүд гэр тойронхи ажал хэрэгни ехэдэнэ аа гү гэжэ һэргылдэг байха юм.

—Тиибэ ябашье пенсидэ гарахадаа, урмаа хүхардаггүйшүүл бодото байдалда дүтэрхы байдаг гэжэ һанамаар. Жэшээлхэдэ, асуугдаһан зоной 34 процентыень бэе лагшан муудаха гэжэ һанаһан байгаа һаань, бодото дээрээ ажал хэхэеэ болиһонһоо бэемни муудаа гэжэ оройдоол 12 процентнь мэдэрээ гээд социологическа шэнжэлэл гэршэлнэ. Пенсидэ гарахадамни, материальна талаар хүшэр хүндэ болохо бэшэ ха гү гэжэ 36 процентнь тоолобо, харин үнэхөөрөө тиимэ байгаа гэжэ 20 процентнь тэмдэглээ. 23 процентынь гансаардаха байхабди гэжэ хүлеэгээ һаань, бодото дээрэһээ тэрээнтээ оройдоол 8 процентнь «ушарба».

— Юрэнхыдөө эрэшүүлһээ (61 процент), олонхи эхэнэрнүүд (66 процент) пенсидэ гарахадаа, сэдьхэлээ ханажа байдаг. Энэ нэн түрүүн (наһажаал зоной иланхаяа, үхибүүдтэеэ сүг байдаг түсгаар үшарһаа) гэрэй ажалда хэр зэргээр хабаадаха аргын ондоо бологодо хабаатай хаш даа: эхэнэрнүүдтэ урдандаа хэжэ байдаг ажалайнь хэмжээнэй ехэ болобол, эрэшүүл гэр бүлэдөө хабаатай шэнэ үүргэ дүүргэхэ баатай болоно ха юм.

ҮБГЭ ЭСЭГЭНЭР БОЛОН ХҮГШЭН ЭЖЫНЭР — «БУСАДАЙ АША ТУҺАДА ОРОЛДОГШОД». «ХАРА АМЯА ХАРАГШАД»

Пенсионернүүдэй үхибүүдтэеэ хамта гэртэхи ажалаа хэдэг бүлэнэртэ наһажаал хүнүүд нэн түрүүн гансал бүлынгөө аша түһада һанаагаа габиха ёһотой гэжэ хаа-яа үринэрэйнгөө хара амяа харалпан бодолтой үшардаг гээшэ. Жэшээлбэл, пенсионернүүд зүрхэ сэдьхэлээрээ бүрүүшаангүй, ашанарайнгаа няниин үүргэ дуратайханаар дүүргэдэг гэһэн ехэ дэлгэрэнги нэгэ маягай ойлгомжо бии. Гэбэшье гансал ашанараа хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөрыгөө зорюулха гэжэ бодомжолдог ажалһаа гараһан наһажаал хүнүүд үсөөн байна гэжэ хэһэн шэнжэлэлнай харуулаа: хүдэлхэеэ болёод байһан зоной дунда оройдоол гурбанай нэгэ хуби болоно.

Шэнжэлгын гэршэлһэнэй ёһоор, үхибүүдынь түрэлхид-пенсионернүүдтээ гол түлэб ажахынь хэрэгтэ ямар нэгэн түһа хүргэдэг байна. Тэдэнэр материальна талаар хаа-яа түрэлхидөө дэмжэдэг. Тиигэбэшье, энэнь яһала ойлгомоор: манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байдаг наһатайшуулые социальна талаарнь хангаха нийтэ нэгэн гүрим экономическа талаараа тэдэнэй бэеэ даангги байма мүнгэ зөөреэр хангадаг гэшэ.

Үхибүүдэйнь сэдьхэл бодолоороо дэмжэлгэ материальна түһаламжаһаа улуу дээрэ гэжэ наһажаал хүнүүд сэгнэдэг: «Хүбүүн болон басагамни намһаа ондоо тээ байдаг. тиигэбэшье нам тухайдаа ходоол һанаагаа зободог». «Үхибүүд — һанаа сэдьхэлэй дэмжэлтэ». Ехэнхи үхибүүд ооһэдөө түрэлхидэйнгөө һонирхол, абьяас, заншал гэхэ мэтыень хараада абажа, тэдэнэйнень хангахые оролдодог: «Номууд, журналнууд, театр, курорт өөртэнь адляар гү, үгышье һаа үшөө ехээр хэрэгтэй гэжэ басагамни ойлгодог». «Үхибүүдни номуудые, выставкын билетүүдые асараад, намтай сүгтаа ошодог...».

Түрэлхидэйнгөө хүдэлхэеэ болиходо, үхибүүдынь ямараар хандана б? Ехэнхинь һайшаана: зарим нэгэнииинь — ооһэдынгөө аша түһын түлөө, нүгөөдүүлынь — түрэлхидэйнгөө бэесын һайжарһанай түлөө. Дурагүйшүүл тон үсөөн.

«ӨӨРЫГӨӨ ДҮҮРЭН СЭНТЭЙ ХҮНБИ ГЭЖЭ ТООЛОНОБ...»

Хүнэй пенсидэ гарахада, ажабайдалай хубилдаг байһаниинь ойлгосотой. Сүлөө сагынь, тэрээнтэй хамта элэ бүгэдые дуратай ажалдаа хэрэглэхэ арганъ ехэ болодог. Наһажаал хүнүүдые аалихан горхоной эрьедэ гү, али дүтын сквер соо гү, али библиотекэдэ гү, али кинотеатрта ходо харамаар байдаг. Профсоюзай комитедүүдтэ ба эрдэм, техникын бүлгэмүүдтэ һургуулидахи түрэлхидэй комитедүүдтэ, физкультура ба спортын нийтын соведүүдтэ бидэнэй тэдэнэртэй уулзалга бүришье һонирхолтой. Тэдэ ажал ябуулгана орхёод, түрүүн ажаллажа байһан ба гэр байра шадархи нийтын элдэб эмхинүүдтэй хамта хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлдэг.

Нийтын ажал ябуулгада пенсионернүүдые юун хабаадуулнаб? Урдань спортын тренер ябаһан Москвада ажаһуудаг пенсионерэй һанамжа иимэ: «Мурысөөнүүдые үнгэргэжэ, залуушуулай хоорондо ябахадаа, би өөрөө хабаадажа байһан спортсмен шэнги болоноб. Эгээл шухала юумэнииинь юуб гэбэл, миниин танил олон физкультурнигууд бии. Тэдэнтээ уулзаха, харалсахадам, намда ехэл зохид байдаг, би тэдээндэ ходоодо зүбшэл заабари үгэдэг «Костя ахайиньби». Ондоо иимэ дурдалгануу д бии: «Нэрэ хүндэеэ гээхэ аргамгүй». «Залуушуулай дунда байха дуратайб». «наһатай болооб гэжэ өөрыгөө тоолоногүйб». «ажабайдалһаа таһарха дурамнигүй». «ажаллажа шадахаяа болиһон үбгэдэй тоодо орохо аргамгүй». «дүүрэн сэнтэй хүнби гэжэ өөрыгөө тоолоноб» гэхэ мэтэ.

Энээн түшаа геронтологэрдэмтэдэй гэршэлһэнэй ёһоор, эдэбхитэй ажал ябуулга наһатай хүнүүдэй урма зориг бадаруулдаг. бэе һайнтай байлгадаг. «пенсиин үбшэнгые» зайлуулдаг. Тиимэ һэн түла үтэлхэ гээшэ наһанай дүүрэлгын хаһа гээд тооложо болохогүй. «Хүн бүхэн үта наһа наһалха ёһотой. зүгөөр хэншье үтэлхэ ёһогүй» гэһэн оньһон үгэ бии ха юм.

Владимир ШАПИРО.
философиин эрдэмэй кандидат.
(АПН).

СПОРТ • Спорт • СПОРТ • Спорт • СПОРТ

ГЕРОЙН ДУРАСХААЛДА

Советскэ Союзай Герой, генерал-майор И. В. Балдыновай дурасхаалда зорюулагдажа, эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар бүхэсоюзна наймадахи мурысөөн «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Нютагаймнай суута полководецой дурасхаалда зорюулагдаһан энэ жэлэй заншалта мурысөөндэ РСФСР-эй хэдэн хото городуудай, тусхайлбал, Эрхүүгэй, Шэтын, Хабаровскын, холын Таджикистанай, мүн манай республикын 10 гаран районой 264 эдир барилдаашад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

Заншалта наймадахи мурысөөн баярай оршон байдалда нээгдээ. Судейскэ столой хажууда алдар суута сэрэгшэ Илья Васильевич Балдыновай дүрэ зураг табигдаһан. намтарынь тобшохоноор үгтэһэн байжа, суглараагшадай анхарал татаба, һонирхол үүсхэбэ.

Спортын энэ һайндэрые нээлгэ дээрэ физкультура ба спортын городской комитедэй түрүүлэгшэ А. С. Зангеев, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь Александр Козлов үгэ хэлэжэ, эдир барилдаашадта амжалта хүсэһэн байгаа. Удаань командануудай капитанууд И. В. Балдыновай хүүр дээрэ венок табиба. Эдэ бүгэдэ ургажа ябаа залуу үетэниие совет патриотизмын, гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр, Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлхэ байна бшуу.

Шэгнүүр бүхэндэ һонирхолтой, шанга тэмсэл болоожо, бар хүсэтэйнүүдынь, эгээл һайн арга дүрэтэйнүүдынь, һорилго бэлэдхэлтэйшүүлынь шалгара шалгарһаар, түгэсхэлэй нааданда гараһан байха юм.

42 килограмм. Улаан-Үдын хүдөөгэй районой түлөөлэгшэ Цыремпил Цыретаров Зэдэһээ ерэһэн Валерий Шагжитаровтай уулзахадаа, гоё һайхан арга дүрэтэй, хүлдөө гохо дэгээтэй, бар хүсөөрөө булюу байжа, илалта түйлаба. Зүгөөр Валерий юушье хэжэ шадангүй, шүүгдээ бэшэ.

Удаадахи шэгнүүртэ А. Матюков (ДЮСШ-7) — Баяр Ринчино (Зэдэ) хоёр уулзаба. Андрей бар хүсөөрөө булюу байжа, забһарлалгын һүүлээр илалтаяа батадхажа шадаа.

Агын Буряадай автономито округһоо ерэһэн Эрдэм Дондоков түрүүшын үдэрнүүдтэ эдэбхитэй һайнаар барилдажа, хэдэн илалта түйлаад, түгэсхэлэй мурысөөндэ гараһан байгаа. Эндэ тэрэ Түмэн Жаргаловтай («Трудовые резервы») уулзахадаа, хүсэ шадалаараа, арга дүрөөрөө яаха аргагүй булигдажа, 48 килограммай шэгнүүртэн соохоо мүнгэн медаляар шагнагдаба.

52 килограмм. Эндэ 30 гаран хүн суглараа. Дүхэриг бүхэн шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, суглараагшадые һонирхуулһан байха юм. Жээрэб татаһанай ёһоор, хоёрдохи дүхэригтэ Д. Халтанов («Динамо») — А. Пестерев («Трудовые резервы») гэгшэд барилдаанай хибэс дээрэ тулалдаһан байгаа. Эндэ түрүүшын хүлеэгдээгүй ушар болобо. Юуб гэхэдэ, эдиршүүлэй дундаһаа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө энэ жэлэй мурысөөндэ дүрбэдэхи һуурида гараһан Доржо Халтанов (нүхэрөө тоогоогүй юм гү, али яагаа юм, бү мэдэе), эдэбхигүй һулаар барилдажа, 4:8 тоотойгоор шүүгдэшоо һэн. Зүгөөр энэ алдуу эндүүһээ зүб тобшолол хэжэ, эдэбхитэйгээр, болгоомжотой һайнаар барилдажа, түгэсхэлэй мурысөөндэ гараһан байгаа. Тиихэдэ Андрей Пестерев Аюр Цыдыповтэ (Хэжэнгэ) шүүгдэшэбэ. Д. Халтанов В. Монсоновые («Беревестник») яаха аргагүй булюугаар илажа, чемпион болоо. Гурбадахи һуури эзэлхын түлөө А. Пестерев бүлгэмэйнгөө түлөөлэгшэ А. Захаровтай уулзахадаа, хоёр минутаһаа үлүүхэн саг соо 12:0 тоотойгоор шүүгээ.

Түнхэнэй суглуулагдамал командын гэшүүн Юрий Майдарханов ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байжа, хэдэн илалта түйлаба. Һүүлшын уулзалгада Алдар Гончикжаповтай (Хэжэнгэ) барилдахадаа, 4,5 минута соо илажа гараһан байха юм.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Б. Доржиев («Буревестник»), Г. Шагдуржапов («Динамо»), Б. Аюшеев, А. Баинов (хоюулаа Зэдэһээ), В. Климченко, В. Рубанов (хоюулаа Хабаровскһаа), А. Рыжиков (ДЮСШ-7) гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Эрхүүгэй ооластиин Байкальск хотын, Шэтын областиин Агын автономито округой зарим барилдаашад яһала һайн һорилго бэлэдхэлтэй байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Манай республикын хүдөөгэй районууд соохоо Зэдын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Улаан-Үдын хүдөөгэй районуудай эдир спортсменууд онсо шалгарба.

— Эдир барилдаашадай арга дүрын, мэргэжэл шадабариин улам дээшэлжэ байһые энэ заншалта мурысөөн элирхэйлэн харуулаа. Зарим уулзалганууд тэнсүү бэшэ байба. Саашадаа эгээл һайн һорилго бэлэдхэлтэйшүүлыень уридшалан элирүүлээд, энэ мурысөөндэ хабаадуулбал, таарамжатай һайн һэн ха,— гэжэ мурысөөнэй судья, уласхоорондын классай спортын мастер Г. Н. Цыренов хөөрэнэ.

Тус наада эмхидхэһэн горспорткомитедэй болон ВЛКСМ-эй горкомой түлөөлэгшэд мурысөөнэй үедэ ерэжэ, барилдаанай хибэс дээрэ болоожо байһан тэмсэлээр һонирхохо, эдир спортсменүүдэй амаралтые һайнаар эмхидхэхын тула экскурсинуудые үнгэргэхэ, театрнуудта оруулжа харуулха ёһотой байгаа гэжэ һанагдана. Тэзд юундэшьеб тиимэ юумэн болоогүй.

Манай командаһаа Ц. Цыретаров, айлшадай дундаһаа В. Рубанов гэгшэд эрхим бэрхэ барилдаашад гэжэ тоологдон, тусхай шангуудта хүртэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ҺУРАГШАД МҮРЫСЭНЭ

Һурагшадай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын районуудай түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөнүүд үнгэргэгдэбэ. Дүн хамта 260 гаран эдир барилдаашад хабаадаһан байгаа.

Советскэ районой 7 һургуулиин 100 гаран барилдаашад хабаадажа, 2-дохи интернат һургуулиин һурагшад илалта түйлаба. 1-дэхи һургуулиин барилдаашад — гурбадахи, 44-дэхи һургуулиин спортсменүүд гурбадахи шангуудта хүртөө.

1-дэхи интернат һургуулиин эдир барилдаашад Железнодорожно районой зургаан команда соохоо онсо шалгарба. Зургаадахи интернат һургуулиин түлөөлэгшэд — 2-дохи, 41-дэхи һургуулиин спортсменүүд 3-дахи һууринуудта гараһан байха юм.

9 һургуулиин 86 барилдаашад Октябрьска районой чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мурысөө. Тусхай шэглэлтэй 2-дохи интернат һургуулиин эдир барилдаашад бусадһаа һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. 19-дэхи ба 29-дэхи һургуулинуудай түлөөлэгшэд шангай һууринуудые эзэлбэ.

* * *

Һурагшадай дунда классическа барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын районуудай түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөнүүд үнгэргэгдөө. 200 гаран барилдаашад хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байгаа.

Советскэ райондо 1-дэхи һургуулиин һурагшад чемпионууд болобо. 37-дохи, 33-дахи һургуулинуудай барилдаашад шангуудта хүртөө.

Железнодорожно райондо 4 һургуулиин һурагшад барилдаанай хибэс дээрэ гараһан байна. 1-дэхи интернат һургуулиин спортсменүүд бусадһаа шалгарба.

Октябрьска районой һургуулинуудай дундаһаа 45-дахи һургуулиин түлөөлэгшэд илалта түйлаа. 25-дахи, 32-дохи һургуулинуудай барилдаашад — «классигууд» хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Эдэ мурысөөнүүд городой һургуулинуудта спортын иимэ зүйлнүүдые хүгжөөхэ талаар һайн ба хангалтагүй муу талыень элирүүлээ.

Р. ВАЛЕЕВ,
хүүгэдэй спортын 7-дохи һургуулиин директор.

СССР-эй ба ГДР-эй суглуулагдамал командануудай хоорондын конькигаар урилдалгаар заншалта мурысөөн Алма-Ата шадархи Медео гэдэг суута елүүр дээрэ үнгэргэгдэбэ. Нүхэд ёһоной энэ уулзалгада СССР-эй конькишад толотомо илалта түйлаа. Манай нютагай хүбүүн, мүнөө Москвада ажаһуудаг уласхоорондын классай спортын мастер, 26-тай Павел Пегов энэ амжалтада ехэ хубитаяа оруулһан байна.

ДЭЛХЭИН ДҮРБЭН РЕКОРД

Хоёр үдэрэй турша соо үргэлжэлһэн энэ мурысөөндэ тэрэ дэлхэйн дүрбэн рекорд тогтоогоо. Түрүүлэн Павел 500 метрые 36,68 секунда соо гаталжа, Евгений Куликовой түйлалтые 0,23 секундаар һайжаруулһан байгаа. 1000 метртэ урилдахадаа, 1 минута 12,58 секунда соо гаталжа, урдын рекордые 0,8 секундаар үлүүлээ һэн. Хойто үдэрынь 500 метртэ 36,57 секунда саг харуулжа, дүтын зайда урилдалгаар дүн хамта 146.955 очко абажа, дүрбэдэхи рекордоо тогтообо. Эдэ бүхы амжалтадань тэрэнэй түрүүшын тренер — Зүүн Сибириин технологическа институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй декан Н. А. Боброва ехэ габьятай.

Сэхыень хэлэхэдэ, энэ жэл П. Пеговтэ урагшатай байгаа. Дүтын зайда урилдалгаар тэсгэн дэлхэйн чемпионадта хабаадахадаа, ехэ мүнгэн медаляар шагнагдаа һэн. Иигэжэ нютагаймнай хүбүүн ерэхэ жэлдэ Югославиин Сараево хотодо үнгэргэгдэхэ Сагаан олимпиадада хабаадахань гэшэ.

Манай корр.

ХЭД ЭРХИМЛЭЭБ?

«Буревестник» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө хоёр институдай дунда шатараар эхилһэн наадан дүүрэбэ. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай, технологическа институдуудай студентнэр шатарай нааданда хоёр-хоёр команда табиһан байгаа.

Технологическа институдай нэгэдэхи команда дүн хамта 12 очко абажа, «Буревестник» бүлгэмэй чемпион болобо. Эдэнэр багшанарай институдай нэгэдэхи, хоёрдохи командануудтай наадахадаа, эдэнэрээ 5:0, 4:1, харин өөрынгөө институдай хоёрдохи командые 3:2 тоотойгоор шүүһэн байгаа.

Өөһэд өөһэдынгөө хюлгэ дээрэ наадаһан технологическа институдай нэгэдэхи командын шатаршад Н. Матвеев, Ж. Шандибаев, Р. Игнатьева, А. Столярова, Л. Инкина, И. Бадмаева гэгшэд ухаамгай бэрхээр наадажа гарахадаа, абажа боломоор гурбанһаа гурбан очкотой болоһон байна.

Л. ГАРМАЕВА.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТ[...]

ГУШААД ЖЭ[...] ЖОЛООШОН[...]

Захааминай районой Үлэгшэн нютагһаа хүршэ районой түб Петропавловка хүрэтэр Харацайн совхозой жолоошон Д. Ц. Дамдиновай бензин зөөдэг автомашинада һуулсажа ерэбэб. Хурдан, хүнгэн ГАЗ-53 түхэлэй автомашина соо сэбэр, дулаан. Үшөө гурбан жэлэй саада тээ, баһал энэ замаар, энэл жолоошонтой һуулсажа ниишэ ерэгдээ һэн. Тиихэдэ, арба гаран жэл соо жолоодоһон ГАЗ-51 түхэлэйнь автомашина соонь иимэл сэбэр, дулаан байгаа бэлэй. Гансал үүдэндэнь табан хушуута тэмдэгэй һиилээтэй байһыень тодоор һананаб. Энэ хадаа жолоошоной капитальна заһабаригүйгөөр 500 000 километр ябаһые гэршэлнэ.

Доржо Цыбендоржиевич аян замда ябахадаа үгэ дуугүй юм гэжэ нютагаархидынь хэлсэдэг. Хэдэн арбаад жэл соо таһалгаряагүй автомашина жолоодожо ябахадаа иимэ хүн байгаа гээшэ гү гэжэ хажуудань һууһан танихагүй хүн бодомжолжо болохо. Үнэхөөрөө шэрүүн шарайтай, томоотой, хурса харасатай энэ хүн иимэ бодомжодо ехэл тааруу. Теэд үнэн дээрээ тэрэнэй шог зугаатай, хүхюун зантай, үгэ бүхэнөө бодомжолжо хэлэдэг байһыень сүг ябалсахадаа мэдэжэ абаа һэм.

Асфальтаар хушагдаһан дардам харгын эхилхэдэ, жолоошон нэгэ хэды хурдадхаад, аалиханаар аман соогоо буряад дуунай аялга татаадшье абана. Тааруу саг оложо, яажа хөөрэлдэхэ гээшэб гэжэ ябатарни, жолоошон өөрөө эхилшэбэ. Залуу жолоошод тухай һанамжалжа ябаһанаа, тэдэнэр яахадаа хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр ханданаб, ямар шалтагаанһаа эдэ бүхы дутуу дунда зүйлнүүд гаранаб гэжэ һанамжалан, тэрэнэй ургажа ябаһан залуу халаанда, оршон тойронхи ажабайдалда һанаата боложо ябадагыень мэдэжэрхёо һэм.

«Мүнөө үедэ манай Харацайн совхоз хэды олон автомашина болон бусадшье техникэтэй гээшэб?! Теэд тэдэнэй хэды олониинь ашаглагдангүй зогсоноб? Зарим залуушуулай мэргэжэлээ һайнаар шудалаагүй байһан дээрэһээ, даалгагдаһан техникэдээ харюусалгагүйгөөр, хайша хэрэг хандадаг дээрэһээ, мүн һогтуугаар автомашина жолоодожо, харгын усалда ородог ушарһаа техникэмнай сагһаа урид эбдэрнэ. Энэ ушар залуушуулай болон шалгуултагшадай дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үшөөшье һайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр ябуулха хэрэгтэй гэжэ харуулна. Ажалаймнай журам үшөөл һула... Тиимэһээ иимэ байдал үзэгдэнэл даа. Хүн бүхэнэй даалгагдаһан техникэдээ шанга эрилтэтэйгээр, харюусалгатайгаар, эзэн ёһоор хандадаг байгаа һаань, ажал хүдэлмэриимнай үрэ дүн һураггүй дээшээ байха һэн. Теэд һайнаар хүдэлдэг хүбүүд бии... Тэрэ Гончиков Дамбиие абаад үзээлши. Һаял сэрэгэй албанһаа ерээ. Мүнөө совхозойнгоо түрүү жолоошодой тоодо, тиихэдэ сельскэ Соведэй депутадаар һунгагдаһан. Гансашье тэрэ юм аал?... гээд абяагүй болон аян замаа үргэлжэлүүлнэ.

Гушан жэлдэ автомашина жолоодоходоо, Доржо Цыбендоржиевич тэрэнээ табан хургандаал мэтэ мэдэхэ болоо. Эгээл тиимэһээ тэрэ хаана, юуниинь эбдэрээб, шүрэб, гайка һуладааб гэжэ бэлэхэнээр тухайлжа, тэдэнээ саг соонь усадхаһанай удаа ута замдаа гарадаг. Теэд автомашинын һайн һаа, ямар айлта, зоболон байхаб. Тиимэһээ жолоошон районойнгоо, совхозойнгоо чемпионой нэрэ зэргэдэ, үндэр шагнал, грамотануудта нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн байдаг. Үнгэрһэн жэлдэ ехэ хэмжээнэй ашаа зөөжэ, Захааминай районой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Жолоошодойнгоо дунда хүндэтэй, эрхим ажалаараа залуушуулда жэшээ харуулжа ябадаг һурган-хүмүүжүүлэгшэ Д. Ц. Дамдинов нийтын ажалда баһал анхаралаа хандуулжа байдаг. Тэрэ хэдэн удаа сельскэ Соведэй депутадаар һунгагдаһан байха юм.

Дабаан дээрэ гаража, машинаяа зогсо[...] ды соо мото[...] анхаралтайга[...] һүүлээр үн[...] доо нээжэ, [...] Кабина соо[...] байхадаа, До[...] жиевичай [...] һур харбажа[...] нанаб. Яһа[...] номоной һ[...] татажа шага[...] хихадань, [...] сын тэгэн ду[...] даг һэн. Га[...] соогоо бэшэ, [...] дотороо һай[...] гэшүүлэй т[...] юм.

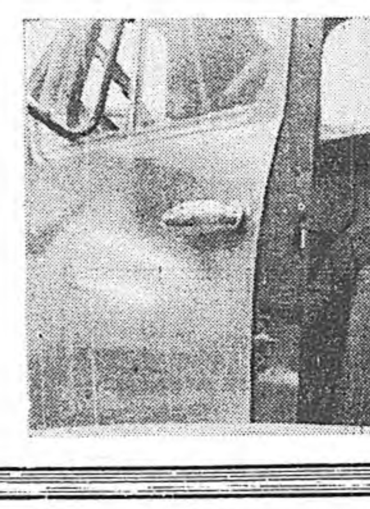
Тэрэнэй е[...] эсэгынгээ м[...] инженер-меха[...] совхоздоо [...] эсэгын дүрш[...] тэй болодог [...]

Хөөрэлдэ[...] Петропавловк[...] дэбэ. Бензин [...] нэхэн ГАЗ-5[...] хүнгэн хүр[...] станци руу [...] хын урда [...] гээшэб?» г[...]

— Үшөө [...] юм. Теэд [...] гаар гартаа [...] тухай марта[...] юу хэхэ тү[...] лайнгаа. гэр[...] тэ һанаагаа [...] гэжэ Доржо[...] вич харюуса[...]

Нимэл д[...] һайн һайха[...] наан. Бүхы [...] лынь үглөөд[...] хүдэлмэридэ[...] хэй ха юм.

ЗУРАГ[...] жолоошон Д[...]

ХҮҮГЭД БАЯРТА[...]

...Улаан-Үдын хүүгэдэй «Голубок» гэжэ нэрлэгдэһэн 4-дэхи саадай хүгжэмтэ зал соо бишыхан үхибүүд олоороо сугларба. Бүлэгүүдэй хүмүүжүүлэгшэд хүүгэдые эмхитэй байхыень үряална. Бүлтадаа эди шэли ульгэрые харахаа, кукланүүдай театртай уулзахаа хүлеэжэ яданхай хэбэртэй. Удангүй «Ку-ка-ре-ку!» гэһэн абяан һуулдажа, мэдээжэ башкир драматург Мустай Каримай «Петушиная мельница» («Петухай тээрмэ») гэжэ нэрлэгдэһэн онтохон эхилбэ. Хүүгэд энэ оог хашхараанһаа түрүүшээр залл гэһэн аад, һүүлдэнь ехэ анхаралтайгаар һуубад.

Акбулат гэжэ нэрэтэй петухай үбгэ эсэгэнэрынь эди шэдитэ тээрмэтэй байһан юм ха. Тэрэнь үгы болошонхой. Тиимэһээ энэ тээрмын нюусые мэдэхэ Үрэмшөөдэ нүхэдтэеэ петух хандана. Петухай нүхэд болохо тахяагай дальбараа Бикбулат, гүлгэн Ялай гэгшэд петухта түһална. Харин Малахай гэжэ нэрэтэй минсгэй тэрэ тээрмыень хулууһан байна...

Хани нүхэсэл тухай онтохон хүүгэдые ехэтэ баясуулаа. Тэдэнэр артистнүүдтэ баяр хүргэн альга ташаба.

«Артистнүүдай наадан бүлтанда һайшаагдаа. Хүүгэд тон дуратайгаар хараба... Пьесын удха һонин, костюм юумэнь хүү зохидоор тааранхай...», — гэһэн үгэнүүдые хүүгэдэй саадые даагша Э. В. Нерабеловагай бэшэһэн баярай бэшэг соо уншанабди.

—Хүүгэднай тон ехээр баясаа. Манай саадай хүдэлмэрилэгшэд тэдэниие дур[...]

ШЕФҮҮДТЭЙ УУЛЗАЛГА

Гүрэнэй ород драмын театр манай нарин сэмбын комбинадай шеф юм. Театрай уласхоорондын үдэрые тэмдэглэхэеэ комбинадаймнай «Текстильщик» гэжэ соёлой байшанда шеф артистнууд ерэжэ. һонирхолтой уулзалга үнгэргэбэ.

Театрай ахамад режиссер, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй искусствын габьята ажал ябуулагша Николай Ефремьевич Логачев уулзалгын эхиндэ Театрай уласхоорондын үдэр тухай хөөрэбэ.

Удаань шеф артистнуудай Анатолий Софроновой «Деньги» гэһэн зүжэгһөө хэһэгые харуулба. Буряадай АССР-эй арадай артист И. Юхневич, Буряадай АССР-эй габьята артистка О. Хлебникова, артистнууд С. Винниченко, В. Павлюк, С. Мош[...] гэгш[...] луун[...] шоо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Н. Дригеновэй фото-мэдээсэл. «Нарядгүйшүүлэй бэрхэшээлнүүд» — С. Убеевэй статья. «ООН-ой Генеральна секретариин мэдүүлгэ» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Залуу наһанайнь зали» — В. Бадмаевай, Г. Шелкуновагай, П. Казариновай репортаж. «Эдэбхитэйгээр» — С. Селиврын статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Харгыгаар ябаха дүримүүдые эбдэһэнэй түлөө захиргаанай харюусалга тухай» — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Техническэ мэргэжэлэй училищинууд урина. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.30 «Карл Маркс. Молодые годы» — олон серитэй уран һайханай фильм (7-дохи сери). 11,35 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.50 — «Эжы, аба, би—бултадаа спортивна бүлэбди». 12.15 — Шэнэ һонин. 15,30—Баримтата фильм. 16.00 — «Лялька, Руслан и его друг—Санька» — үхибүүдтэ фильм. 17.05 — Бахай зохёолнуудһаа сюитэ.

Улаан-Үдэ. 17.15 — «Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар). 17.45 — Шэнэ һонин.

Москва. 18.00 — «Шатарай һургуули». 19.00 — Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет. 19.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.50— Мультфильмнүүд. 20.05 — «Апрелиин нэгэн — зунай сагта оролго». 20.25 — «Юность Максима» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — Дэлхэйн һониной дээжэ. 23.10 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.25 — Балетэй артистнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 15 55 — «Мариэтта Шагинян» (1-дэхи фильм). 16.50 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Соносхолнууд. 17.05 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал.

Москва. 17.15 — «Союзуудай байшангай Колонно зал соо үнгэргэгдэһэн үхибүүдэй болон эдиршүүлэй номой бүхэроссин долоон хоног.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Экономико. Эрдэм ухаан. Бодото байдал».

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 22.00— «Время». 22.35 — «Вечера на хуторе близ Диканьки» —уран һайханай фильм. 23.40 — «Абава», «Сибирская живая старина» — баримтата фильмүүд. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Днепр».

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Зарим газарта багаханаар саһан орохо. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 0—5 градус хүйтэн байха.

Улаан-Үдэдэ шиниг нойто орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 1—3 градус хүйтэн байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная— 2.54—54, зам. редактора -2 68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2 -33-61 машинное бюро—2 57-63 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01377. Заказ № 75. Индекс 0[...]